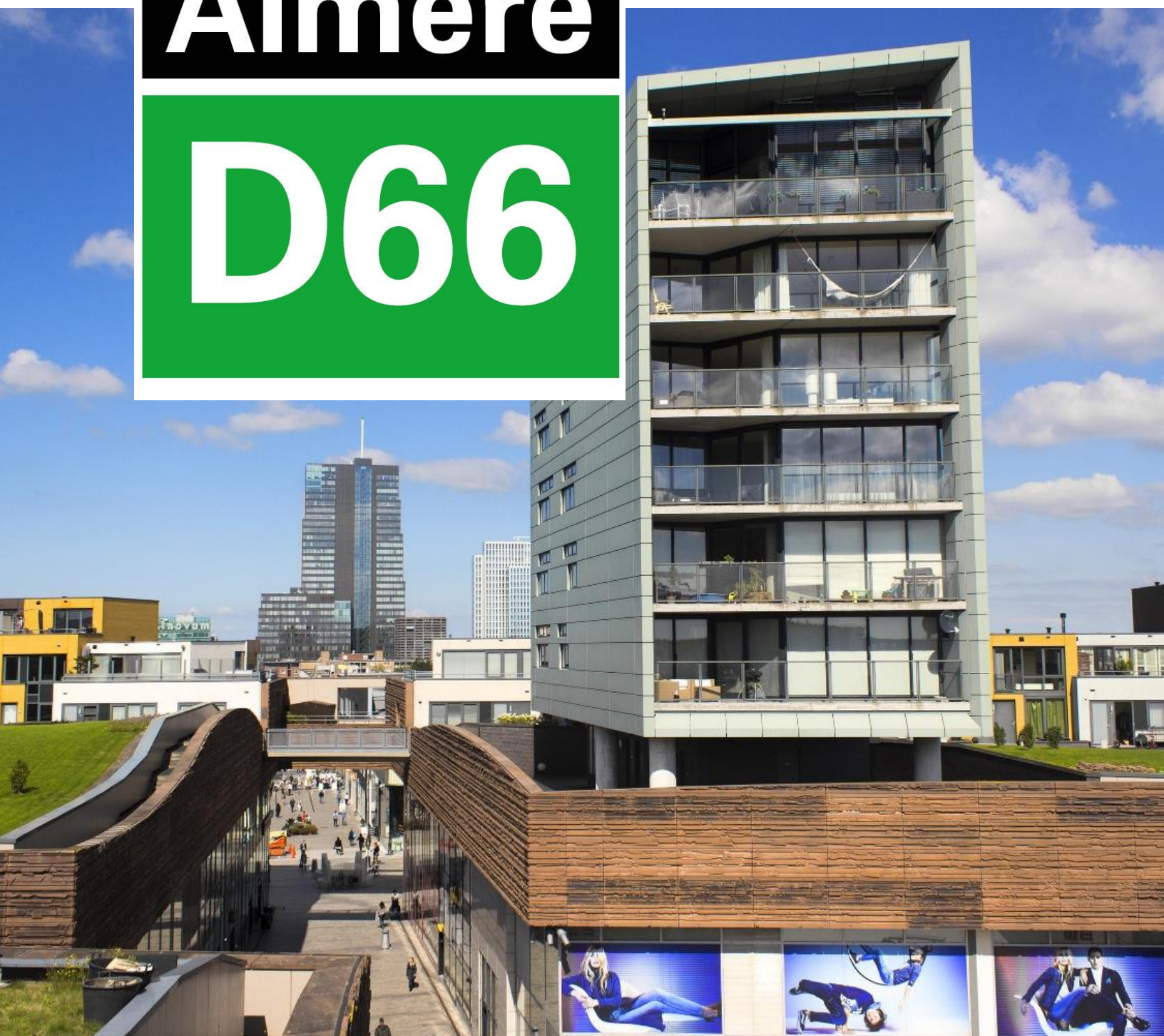

Almere, aantrekkelijke stad met toekomst

Almere

D66

Verkiezingsprogramma 2018 - 2022

Inhoud

Voorwoord lijsttrekker	2
Voorwoord Alexander Pechtold	3
Kernwaarden en richtingwijzers van D66, een samenvatting	4
Almere, aantrekkelijke stad met toekomst	6
1. Almere, daar kun je prettig verblijven	9
2. Almere, daar ben je veilig	12
3. Almere, daar ben je geborgen	14
4. Almere, daar is het levendig	19
5. Almere, daar kun je ondernemen en werken	22
6. Almere, daar kun je alles leren	26
7. Almere, daar kun je je doen gelden	30
8. Almere, dat is duurzaam en zelfvoorzienend	32
9. Almere, een regionale stad	35
10. Almere, stad van de Floriade	37
Financiën	40
Slotwoord	43
Lijst met afkortingen	44
Colofon	45

Voorwoord lijsttrekker

Op woensdag 21 maart 2018 gaat Almere naar de stembus, daarom presenteer ik u met trots het verkiezingsprogramma van D66 Almere. Dit programma is geschreven door onze enthousiaste en betrokken Almeerse leden. Als lijsttrekker nodig ik u van harte uit om dit programma te lezen en met ons het gesprek hierover aan te gaan, want daar gaat het deze verkiezing over: hoe ziet u de toekomst van Almere?

Almere is inmiddels de 'dertig' gepasseerd. De oudste wijk van Almere is slechts tien jaar ouder. Voor een stad is dit nog erg jong, maar toch wonen er inmiddels meer dan tweehonderdduizend mensen in Almere. En over vier jaar, na deze raadsperiode in 2022, zullen dat er nog veel meer zijn. De stad groeit namelijk enorm. Er wordt ontzettend veel gebouwd en het wordt steeds drukker op de Almeerse woningmarkt. Veel mensen kiezen voor de mooie Almeerse combinatie van groen met stadse architectuur. Dat is goed nieuws, want we hebben de ruimte én de ambitie om te groeien. Dit houdt in dat we keuzes moeten maken, namelijk; wat voor stad moet Almere zijn?

Voor D66 Almere is dat duidelijk. Almere moet een stad zijn waar iedereen een passende woning kan vinden. Oud en jong, student en starter, maar ook gezinnen, alleenstaanden en de doorgroeiers. Ook als mensen zorg nodig hebben doordat zij ouder worden of om andere redenen, moeten zij hun weg in Almere vinden. Het eerdergenoemde groen in de stad, waar veel Almeerders bewust voor hebben gekozen, moet gekoesterd worden.

Wij kiezen voor een stad waarbij de geldzaken op orde zijn. De jaren van de crisis hebben hun impact gehad op de gemeentelijke financiën. Nu het weer beter gaat vullen we die reserves aan. Tegelijkertijd blijven wij investeren in onderwijs en springen we in op de kansen voor onze internationale school, want Almere moet een stad zijn waar iedereen de kans heeft om zich te ontwikkelen, ongeacht waar zijn of haar wieg heeft gestaan.

D66 Almere kiest ook voor een stad waarin ieder zichtbaar zichzelf kan zijn. De culturele sector van onze stad kan daaraan bijdragen, immers hoe kom je beter in aanraking met andere werelden en identiteiten? Deze sector kan ook deze raadsperiode weer rekenen op onze aandacht.

Een stad waar je fijn woont, je kunt ontwikkelen en ook kunt recreëren is een stad waar bedrijven zich willen vestigen. Wat D66 Almere betreft worden onnodige regels geschrapt en trekken we een aantal grote bedrijven aan. Maar ook de kleine ondernemers moeten worden gefaciliteerd. Zo wordt Almere ook de stad waar je kunt werken.

In vogelvlucht een inkijkje in ons programma. Lees vooral verder op de volgende pagina's en ga het gesprek met ons aan. Hoe ziet u de toekomst van onze stad? En natuurlijk, op wie stemt u woensdag 21 maart 2018?

Martine van Bommel
Lijsttrekker D66 Almere

Voorwoord Alexander Pechtold

Een ijzeren wet in de politiek is: alle politiek is lokaal. In Nederland ligt het hart van de politiek steeds nadrukkelijker buiten de muren van het Binnenhof en steeds meer binnen de grenzen van de gemeente. Als raadslid en wethouder in Leiden en burgemeester in Wageningen heb ik gezien hoe dat werkt. De belangrijkste vraag moet steeds zijn: 'Wat betekent dit voorstel voor mensen in hun dagelijkse leven, in hun directe omgeving?'

Het is van groot belang dat mensen kunnen meebeslissen over de indringende keuzes waar gemeenten voor staan. Worden de klassen van kinderen straks echt kleiner? Geven we voldoende ruimte aan duurzame initiatieven? Kan iedereen werk vinden die bij zijn of haar talenten past? Worden zorg en ondersteuning van ouderen, kwetsbaren en gehandicapten op maat geleverd? Krijgt de gemeente het voor elkaar genoeg woningen te bouwen voor iedereen? Houdt de gemeente financieel het hoofd boven water? Kunnen inwoners in de toekomst nog meebeslissen over hoe hun dorp of stad eruit ziet? Wij geloven dat het kan.

Op nationaal en lokaal niveau heeft D66 laten zien problemen op te lossen. D66 is de partij van levende idealen, niet van vastgeroeste ideologie. Wij zijn doeners zonder dogma's. D66 geeft antwoord op de vragen van nu, met de inzichten van nu en het oog op de toekomst. De aanstaande gemeenteraadsverkiezingen zijn voor D66 een unieke kans op het lokale beleid een stempel te drukken, net zoals we dat landelijk doen. Kort nadat we de grootste progressieve partij zijn geworden bij de nationale verkiezingen, is het nu zaak om door te pakken. In dit verkiezingsprogramma staan plannen en ideeën voor de komende vier jaar. Geen valse beloftes, maar geloofwaardige politiek. De politiek van vernieuwing, verandering en verbinding. De politiek van hoop en van een uitgestoken hand.

D66 wil en kan het verschil maken. Daarvoor is elke stem nodig. Wij willen en kunnen onze idealen verwezenlijken en een optimistisch geluid laten klinken. Ook daarvoor is elke stem nodig. D66 wil concrete resultaten boeken en iedere gemeente een plezieriger plek maken om te wonen. Daarom vraag ik iedereen naar de stembus te gaan. Uw gemeente kan op 21 maart 2018 voortrekker worden van het nieuwe Nederlandse optimisme. Het toonbeeld van een plek waar mensen er zijn voor elkaar, voor de buurt en voor de gemeente waarin we samen leven. Op het spel staat de toekomst van uw omgeving en, wie weet, een historische overwinning voor D66.

Samen staan we sterker. Samen krijgen we het voor elkaar.
Elke stem telt.

Alexander Pechtold
Partijleider D66

Kernwaarden en richtingwijzers van D66, een samenvatting

Wij willen een wereld waar mensen in vrijheid en verbondenheid leven

Dit vormt al sinds de oprichting van D66 de drijfveer achter ons politieke denken en handelen. Ons uitgangspunt is zelfbeschikking, de vrijheid waarbinnen mensen zich kunnen ontplooiën. Die vrijheid kan alleen leiden tot rechtvaardige uitkomsten als er sprake is van **gelijke kansen**.

Wij willen vanuit onze verbondenheid sociale rechtvaardigheid. Daarbij kijken we niet alleen naar de mensen in onze directe omgeving of de medemens van vandaag. Onze verbondenheid reikt verder dan de landsgrenzen en betreft ook de generaties na ons. Daarom willen wij keuzes maken die **toekomstvast** zijn.

Wij denken niet dat de overheid de maatschappij kan ontwerpen of kan vormen naar een blauwdruk. Gelukkig niet. Tegelijkertijd vinden wij ook niet dat de beste overheid per definitie een minimale overheid is. In onze ogen is soms een sterke overheid nodig om vrijheid, kansengelijkheid en sociale rechtvaardigheid mogelijk te maken. Maar een overheid met zo'n verantwoordelijkheid, kan snel tot een instrument van onvrijheid worden. Daarom willen wij duidelijk **gecontroleerde macht**.

De vijf sociaal-liberale richtingwijzers

Gedreven vanuit deze waarden maken D66-politici keuzes, ook over vraagstukken die in dit programma beperkt of zelfs geheel niet aan de orde komen. Daarom hebben wij onze uitgangspunten en ideeën vertaald in vijf 'richtingwijzers'. Deze zal een gekozen D66-vertegenwoordiger hanteren bij het benaderen van politieke keuzes:

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is belangrijk en vaak effectiever dan wat de overheid kan doen.

Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. We vragen ons dus steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op eigen wijze kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Streef naar een harmonieuze en duurzame samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschied. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

Almere, aantrekkelijke stad met toekomst

Almere bestaat pas 40 jaar. In die tijd groeide Almere tot een grote stad met meer dan 200.000 inwoners. Een stad met een sociale en fysieke infrastructuur die past bij de omvang van de stad. Een hele prestatie. Maar Almere is natuurlijk nog niet af. Er is een basis gelegd die de komende jaren verder moet worden uitgebouwd, verdiept en bestendigd, zodat Almere een aantrekkelijke stad blijft. Voor Almeerders, maar ook voor niet-Almeerders: aantrekkelijk om te wonen, te leren, te werken, te ondernemen, je te ontwikkelen en te ontspannen. Een gastvrije en interessante plek voor iedereen, met betekenis voor de regio en met uitstraling naar het hele land. Een stad met een herkenbaar perspectief.

Almere is een opvallende stad. Jong van geschiedenis, relatief jong van bevolking (56% is jonger dan veertig jaar). Steeds meer Almeerders zijn geboren en getogen in Almere (één op vijf). Die hebben hart voor de omgeving waar hun 'roots' liggen. Tegelijkertijd is Almere vanaf het begin van zijn ontwikkeling internationaal georiënteerd: we kennen inwoners met meer dan 160 nationaliteiten. Ook zij weten zich aan onze stad verbonden. Almere biedt hen letterlijk en figuurlijk de ruimte, in een waterrijke en groene omgeving vol natuur, op het kruispunt van aan de westelijke kant een grootstedelijke regio van internationale betekenis en aan de noordoostelijke kant een groot agrarisch gebied dat belangrijk is voor productie én voor ontwikkeling van technologie en (wetenschappelijke) kennis. Dit alles voedt het 'DNA' van Almere: jeugdig, vernieuwingsgericht, optimistisch.

Er zijn kansen voor verdere groei in vele opzichten. Maar er zijn ook risico's. Met name het risico dat de stad te weinig wordt ontwikkeld vanuit de samenleving, de mensen zelf en te veel gemaakt wordt vanuit het bestuur van de stad, van bovenaf dus. Daarom is aandacht nodig voor de fundamenteën van de Almeerse samenleving, die nog dun en kwetsbaar zijn qua bevolkingsopbouw, maar ook sociaal-cultureel en economisch.

De komende jaren moeten die fundamenteën versterkt worden. Dat vergt een voortdurende, samenhangende aanpak op verschillende beleidsterreinen. Voortbouwend op wat de voorbije jaren is verwezenlijkt of in gang is gezet, en aangevuld met nieuwe initiatieven. Zo veel mogelijk samen met inwoners, ongeorganiseerd en georganiseerd. Niet incidenteel, maar continu om het verschil te kunnen blijven maken, dus ook de komende raadsperiode.

Er is veel goeds tot stand gebracht in Almere en we zijn niet voor niets trots op onze stad. Maar er is ruimte voor verdere verbetering, die moeten we ook benutten. Zonder een stevige basis immers geen gezonde doorgroei!

Deze kijk op Almere is leidend voor onze opvatting over wat er de komende vier jaar politiek te doen is. Daarbij leggen we het accent op 'doorontwikkeling', op de toekomst, zonder dat we verwaarlozen wat we hebben. Naast planmatige aanpak ook ruimte voor innovatie en experiment op de verschillende beleidsterreinen, zoveel mogelijk samen met inwoners en maatschappelijke partners in de stad.

D66 Almere heeft de afgelopen jaren als coalitiepartner mede haar stempel kunnen drukken op het gemeentelijk beleid, waarbij betrokken partijen hard hebben gewerkt aan de fundamenteën van de stad. Wij willen hier daadkrachtig mee voort richting 2022. Tien thema's gaan ons hierbij met name ter harte, daar richten we onze ambities voor 2022 specifiek op.

1. *Almere, daar kun je prettig verblijven*

We wonen graag in onze stad. De fysieke infrastructuur (ten behoeve van wonen, werken, verplaatsen en recreëren) is van basaal belang voor inwoners, maar ook van grote invloed op zaken als de samenstelling van de bevolking, de soorten activiteiten in buurt en stad en de identificatie met de eigen omgeving. Woningbouw is de komende jaren een belangrijk thema, met altijd de vraag 'voor wie bouwen we en hoeveel?' Wij gaan voor diversiteit met voldoende ruimte voor alle sociale klassen, voor laagopgeleiden en voor middelbaar en hoger opgeleiden.

2. *Almere, daar ben je veilig*

Mooi wonen, de dingen kunnen doen die je wilt, dat vraagt zekerheid dat je dat kunt blijven doen. Veiligheid is en blijft een prioriteit, ook al staan we er momenteel relatief goed voor. Naast aandacht voor handhaving en bestrijding blijft voor ons preventie van groot belang. Daarbij willen wij naast aandacht voor factoren die criminaliteit, sociale onveiligheid en vandalisme in de hand werken, ook aandacht voor verbondenheid en samenspel binnen onze diverse stadsbevolking. Integratie is een kernopgave.

3. *Almere, daar ben je geborgen*

Mensen kunnen op allerlei manieren kwetsbaar zijn: fysiek, sociaal-emotioneel en intellectueel (maar ook: intelligent, maar laaggeletterd). Meedoen in de maatschappij is niet voor iedereen vanzelfsprekend, en dat zou het wel moeten zijn. D66 Almere heeft in de afgelopen raadsperiode met de coalitiepartners veel in gang gezet op het vlak van zorg, welzijn, opvang, buurtwerk, armoedebestrijding en participatie. Daarop willen we voortbouwen.

4. *Almere, daar is het levendig*

Een grote stad is divers, daar gebeurt van alles. Cultuur, sport, uitgaansleven en entertainment, natuurbeleving, recreatie, museale en architecturale hotspots. Gezien de beschikbare mogelijkheden kan Almere in dit opzicht nog wel een boost gebruiken.

5. *Almere, daar kun je ondernemen en werken*

Economie is de kurk van de samenleving. Ondernemen en werken moet dus alle ruimte krijgen. De economische structuur van Almere vraagt voortdurend aandacht. Niet in de laatste plaats de samenstelling van het bedrijfsleven die relatief zwaar leunt op ZZP'ers, maar ook als we kijken naar de grote behoefte aan banen voor lager opgeleiden.

6. *Almere, daar kun je alles leren*

Onderwijs is essentieel voor mensen. Als er één impuls is voor de sociaal-culturele en economische ontwikkeling van onze stad, dan is dat onderwijs. D66 Almere heeft een lange termijn aanpak, met een visie op alle niveaus en soorten van onderwijs. D66 Almere gaat daar vol voor.

7. *Almere, daar kun je je doen gelden*

Een stad met toekomst is van én door haar inwoners. Inwoners die de ruimte hebben voor eigen maatschappelijke en sociale initiatieven en elkaar daarbij kunnen vinden. Samenspel met bestuur is daarbij een cruciale factor. De beweging naar oprechte burgerparticipatie is de afgelopen jaren ingezet en moet stevig worden doorgezet. Bestuurlijke vernieuwing heeft vele dimensies: in-/meespraak van inwoners, ruimte en faciliteiten voor initiatieven en zeggenschap van inwoners.

8. *Almere, dat is duurzaam en zelfvoorzienend*

In 2022 zijn we een eind op weg om duurzaam en zelfvoorzienend te zijn. We willen werk maken van CO2-reductie, vermindering van energiegebruik en lokale energieopwekking met oog voor nieuwe technologieën als aardwarmte, zonnecollectoren: 'Almere energieneutraal' (het vervoer uitgezonderd) op zo kort mogelijke termijn is ook onze ambitie. Qua aandacht voor het milieu streven we onder andere naar een schone omgeving (afvalverwerking) en naar hergebruik van grondstoffen (circulaire economie). Op het gebied van voedselvoorziening zien we mogelijkheden in vormen van stadslandbouw.

9. *Almere, een regionale stad*

Almere staat niet op zichzelf maar is onderdeel van Flevoland en van de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en schuurt tegen Het Gooi/Utrecht aan. Daarin heeft het een regionale opgave die onderbouwd wordt in de RRAAM-afspraken¹ met de Rijksoverheid. Met name de doorontwikkeling van de MRA² is voor ons belangrijk om Almere toekomstbestendig te maken, vanwege de sterke samenhang in wonen, ondernemen, werken en recreëren.

10. *Almere, stad van de Floriade*

De Floriade is meer dan een tijdelijke wereldtuinbouwtenoonstelling: het is een kans om Almere wereldwijd op de kaart te zetten. D66 Almere zet de Floriade in om blijvende ontwikkelingen in gang te zetten. Denk hierbij aan vergroening van de stad en de (circulaire) economische structuur van Almere, maar ook aan de positionering van Almere als kenniscentrum op het vlak van de duurzame en zelfvoorzienende stad. Dit biedt kansen om het Almeerse onderwijs op HBO- en WO-niveau te versterken en dat is goed voor de aantrekkingskracht van Almere.

---

¹ RRAAM : Rijk, Regio, Amsterdam, Almere en Markermeer

² MRA: Metropoolregio Amsterdam

1. Almere, daar kun je prettig verblijven

Waar gaat het ons om

Het gaat ons om de mensen, niet om de 'stenen'. Maar 'stenen', ofwel 'de fysieke en ruimtelijke infrastructuur van de stad', maken wel de omgeving waarin mensen verblijven, werken en recreëren, en geven zo karakter aan de stadssamenleving. Intimiteit en aantrekkelijkheid van stadscentra bijvoorbeeld hangt van meer af dan alleen 'stenen'. Het wordt ook in sterke mate bepaald door de manier waarop we daarin wonen en bedrijvigheid verweven, maar ook winkelen, vertier en cultuur.

In dit hoofdstuk gaan we in op de fysieke en ruimtelijke infrastructuur. In de hoofdstukken hierna gaan we nader in op hoe we 'karakter geven' aan de stedelijke omgeving.

Almere heeft letterlijk de ruimte voor gevarieerde stedenbouw temidden van groen en water. Afwisselende woningbouw in van elkaar verschillende wijken en stadsdelen (zoals de landschappelijke ontwikkeling van Oosterwold), met goede interne verbindingen. Maar ook met meer dan voldoende ruimte voor verdere groei. Almere biedt ook ruimte voor experimenteren door inwoners, collectieven, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en ondernemers. Wij zijn een groot voorstander van een vraaggestuurde bouweconomie.

Dat alles maakt Almere uniek. D66 Almere wil dat unieke karakter bewaren en letterlijk en figuurlijk uitbouwen.

Waar willen we aandacht voor

Wonen

Tot 2040 groeit de woningbehoefte sterk. Alleen al in de Metropoolregio Amsterdam bedraagt de verwachte groei zo'n 250.000 woningen. Almere zal daarvan een belangrijk deel voor zijn rekening nemen en daardoor doorgroeien naar ten minste 350.000 inwoners, volgens afspraken met de Rijksoverheid en de regio. Nu de woningbouw aantrekt, is het belangrijk scherp te zijn over wat, waar en voor wie wordt gebouwd.

Uitgangspunt blijft een gemengde opzet van de stad qua huur en koop, maar ook qua prijsniveaus. We willen een diverse bevolkingssamenstelling met voldoende spreiding in kenmerken zoals opleiding, beroep, inkomen, samenstelling huishouden, et cetera.

Binnen de woningmarkt is er voor een aantal groepen extra aandacht nodig. Veel ouderen zitten 'vast' in de (gezins)woning waar zij al jaren wonen. Verhuizen naar een woning die meer bij hun situatie past is vaak lastig door lange wachttijden of te hoge huurprijzen. Ook studenten, jongeren, starters en statushouders zitten in de knel. Zij wachten vaak lang op een woning. Alternatieven die in beeld komen zijn bijvoorbeeld: 'Tiny Houses', huizen voor wooncollectieven, generatiehuizen (samenwonen grootouder-kind-kleinkind) en woonruimte voor studenten en jongeren. Het is van belang goede afspraken te maken met de huidige en mogelijk nieuwe woningbouwcorporaties en particuliere investeerders over het bouwen van voldoende sociale huurwoningen voor de genoemde groepen. Te lange wachtlijsten voor woningzoekenden worden tegen gegaan.

Daarnaast bepleiten wij intensivering van de ombouw tot woningen van lang leegstaande kantoren die in handen zijn van commerciële verhuurders. Dit kan extra ruimte opleveren voor bewoning en voor werkplaatsen voor kleine ondernemers, kunstenaars en collectieven.

Wij streven naar een forse uitbreiding van het middensegment (zowel koop- als huurwoningen). Een vergroting van dit aanbod gaat scheefwonen tegen en biedt meer ruimte voor de woonbehoefte in het goedkopere segment.

Een ander aandachtspunt is voor ons de bestendigheid van de woningen die gebouwd worden, in termen van duurzaamheid en levensloop. Op basis van de Innovatieagenda zijn de eerste experimenten uitgevoerd. Succesvolle projecten moeten leiden tot grootschaliger bouwprojecten en tot een overgang naar meer bestendigheid van het bestaande woningenbestand.

We willen ook blijvende aandacht voor de architecturale uitstraling van de stad. Daarbij hoeft wat ons betreft de hoogte niet geschuwd te worden, met name in de centra van de stadsdelen.

Werken

Almere is een woonstad met veel kleine ondernemers, veelal ZZP'ers. Het is van belang dat die in en aan huis prettig kunnen blijven werken. Voor de grotere bedrijven is er voldoende vestigingsruimte beschikbaar. Aandacht voor nieuwe vestiging van bedrijven kan bijdragen aan de balans wonen/werken in Almere.

Ontspannen

Om de recreatieve mogelijkheden van Almere beter te benutten, zijn belangrijke ontwikkelingen ingezet, of ze staan op stapel. Zo biedt de ontwikkeling van de Kustzone Poort letterlijk en figuurlijk ruimte voor recreatie aan het water en voor grote (geluidsoverlast gevende) festivals. Ook het plan 'Kust Almere Haven' biedt perspectief in waterrecreatie, evenals de ontwikkeling van de zogeheten Blauwe As, een vaarroute dwars door Almere. Het plan Nationaal Park Nieuw Land heeft veel potentie aan de zijde van de Oostvaardersplassen. Dat geldt ook voor het 'Rondje Weerwater'. Naast al deze ontwikkelingen ziet D66 Almere in de toekomst graag realisering van specifieke zaken als een openlucht zwembad in het Weerwater en het upgraden van de Havenkom van Almere Haven.

D66 Almere vindt het belangrijk dat sportbeoefening gemakkelijk kan plaats vinden in de directe woonomgeving. We willen daarom openbare sportvoorzieningen binnen de bebouwde kom. De nieuwe stadswijk Stadstuinen in Almere Poort, met uitgebreide faciliteiten op dit gebied, is daarvan een goed voorbeeld.

Verplaatsen

Almere kent een goed net van wegen, OV-rijbanen en fietspaden. Wat het openbaar vervoer betreft is er per 2018 een nieuwe meerjarige OV-vervoerconcessie van kracht. D66 Almere zal scherp monitoren in hoeverre deze voorziet in individuele vervoersbehoeften.

Onze zorg is dat er in de stad verstoppingen gaan ontstaan als gevolg van toenemende inwonersaantallen in combinatie met mensen die willen 'afsteken via de kortste route'. De situaties rond de uit- en instroom van Poort en de Achillesstraat en de Evenaar/Buitenhoutse Dreef in Buiten zijn hiervan voorbeelden. Wij vinden dat de planning en realisatie van wegcapaciteit goed moet kunnen meebewegen met de mobiliteitsdruk (tijdsgevoelige aanpassingen) en pleiten daarom voor scherpere continue monitoring van de verkeersstromen.

D66 Almere wil dat de verkeersdeelnemer voldoende mogelijkheden heeft om te 'parkeren'. In dat verband pleiten wij voor meer ondergronds parkeren, transferia (carpooling, auto-OV) en bewaakte fietsperrons op meer plekken dan alleen bij NS-stations. Wat de fiets betreft: de gemeente moet zich actief inzetten om verschillende innovatieve en aansprekende vormen van fietsverhuur en deelfiets-initiatieven rond de grote verkeersknooppunten (NS- en busstations) mogelijk te maken, te

vergemakkelijken en ondernemers waar nodig te faciliteren. D66 Almere wil meer ruimte in de stad om fietsen te stallen en tegelijkertijd steviger beleid om 'wild parkeren' tegen te gaan.

D66 Almere vindt het belangrijk dat fietsers zich veilig kunnen bewegen in Almere. Met name in nieuwbouwwijken dient er extra aandacht bij de aanleg van de wijk voor veilig fietsen te komen.

Infrastructuur en openbare ruimte zijn onze ruimtelijke dragers. D66 Almere vindt dat beslissingen over de inrichting, beheer en gebruik hiervan toekomstbestendig, functioneel en veilig moeten zijn, maar zeker passend in een beleid van duurzaam beheer van de stad. We willen een goed onderhouden, schone, groene stad met goed geplaveide straten en pleinen. De laatste jaren is hier noodgedwongen door de financiële positie op ingeleverd. Wat D66 Almere betreft wordt dit bij toekomstige verbetering van de gemeentefinanciën zo veel mogelijk teruggedraaid. Het groenbeheer in de stad moet op een, voor iedereen zichtbaar en kwalitatief, aanvaardbaar niveau worden gebracht. Herijking en een nieuwe visie op beheer van stedelijk groen in Almere is noodzakelijk. Om dat op een goede wijze structureel te borgen en te realiseren is D66 Almere sterk voor een stadsbrede aanpak. Ook moeten wat D66 Almere betreft de mogelijkheden van 'brand urbanism' (grote bedrijven verbinden hun merk aan een stuk infrastructuur, bijvoorbeeld een bijzonder fietspad) gericht benut gaan worden.

Wat zijn onze speerpunten

- Woningbouwbeleid gebaseerd op gemengde samenstelling van woningen en doelgroepen.
- Meerjarige afspraken maken met woningbouwcorporaties en particuliere investeerders over de aantallen sociale huurwoningen.
- Ombouw van leegstaande particuliere kantoorpanden ten behoeve van wonen, kleinschalig werken en ateliers.
- Vergroting van het aandeel woningen in middensegment om de doorstroming van huurders en kopers te bevorderen.
- Vergroting van het aandeel duurzame en levensbestendige woningen.
- Ontwikkeling van ontspanningsmogelijkheden in de wijken van Almere.
- Meer sportfaciliteiten integreren in de wijken van Almere.
- Verbetering verkeerscirculatie op knelpunten en uitbreiden parkeermogelijkheden voor auto's en tweewielers.
- Inzetten van 'brand urbanism' voor aanleg en beheer van de weginfrastructuur.
- Op peil brengen van budgetten voor onderhoud aan de stad qua groenvoorziening, straten en pleinen.
- Herijking en een nieuwe visie op beheer van stedelijk groen in Almere.

2. Almere, daar ben je veilig

Waar gaat het ons om

Almere is een veilige stad! Vergeleken met de andere grote steden in Nederland doen we het goed. De criminaliteitscijfers dalen in Almere harder dan elders. Er wordt dus continu vooruitgang geboekt. De verbeterde veiligheid in Almere is tot stand gekomen dankzij een jarenlange, stringente aanpak op preventie én repressie, waarbij de inbreng van de Almeerse inwoners zelf een belangrijke rol vervulde. D66 Almere wil deze tendens graag vasthouden. Ondanks de feitelijke positieve ontwikkeling voelen de inwoners van Almere zich minder veilig dan op basis van de vastgestelde veiligheid mogelijk zou zijn. Je veilig voelen is echter net zo wezenlijk voor mensen als veilig zijn. Dat moet dus beter.

Waar willen we aandacht voor

Veiligheid

We willen de veiligheid in de stad borgen, criminaliteit, vandalisme en overlast voorkomen. En we willen dat als er iets gebeurt, snel en effectief wordt ingegrepen.

Een succesfactor is de aanwezigheid van zichtbare stadstoezichthouders (BOA's), die zo nodig ook kunnen handhaven. Hierdoor hoeft niet overal de politie bij te komen. De 'ogen en oren' van de BOA's werken goed in onze stad. D66 Almere is voorstander van verdere versterking. Bij die 'ogen' hoort ook cameratoezicht. Wat D66 Almere betreft altijd doelgericht, alleen tijdelijk (behalve vaste risicoplekken in stadscentra) en proportioneel.

Dat zien wij graag in samenhang met een intensievere inzet van de wijkagent dan nu het geval is. Die is in onze ogen een spil in de wijk, weet wat er speelt, kent zijn pappenheimers en staat in direct contact met de bewoners. Maar hier zijn we wel afhankelijk van landelijke middelen.

Een andere succesfactor is de inzet van alerte Almeerders via WhatsApp-groepen en buurtpreventiegroepen. D66 Almere vindt het belangrijk dat deze succesvolle betrokkenheid van buurtbewoners zich verder uitbreidt en wordt gefaciliteerd vanuit de gemeente.

D66 Almere ondersteunt de huidige aanpak waarbij de politie een goede informatiepositie heeft en zijn netwerkpartners snel weet te vinden als er ingegrepen moet worden.

Verder willen wij aandacht blijven geven aan het zo veilig mogelijk maken van de openbare ruimte, met name ook in het donker. Denk hierbij aan uitgaanscentra in de stadsdelen en aan afgelegen fietsroutes.

Veiligheidsbeleving

Effectieve handhaving is een onderdeel van de rechtstaat, ook lokaal. Maar met alleen actieve bestrijding krijg je nog geen gevoel van veiligheid. Criminologen roepen dat al jaren en D66 Almere is het daarmee eens. Nog meer camera's, nog meer agenten en nog uitgebreidere mogelijkheden om te fouilleren, dat blijkt niet de oplossing. Inwoners voelen zich daardoor niet veiliger.

Samenwerking tussen bewoners, BOA's en politie (met korte informatielijnen en gemakkelijk contact) helpt wel om dit gevoel van veiligheid positief te beïnvloeden. Dat blijft prioriteit voor ons. Evenals het feit dat mensen in de buurt elkaar (her)kennen. Eenzaamheid en gescheiden leven-naast-elkaar bevordert afstand, passiviteit en gebrek aan vertrouwen. Dat ondergraaft ook de veiligheidsbeleving. Hier raakt welzijnsbeleid het veiligheidsdomein.

Specifieke problemen

In een grote stad zijn vele veiligheidsproblemen aan te pakken. In de komende periode dienen de zaken die hieronder worden beschreven in ieder geval de aandacht te hebben.

D66 Almere wil aandacht voor kwetsbare mensen, slachtoffers van geweld. Dit kan zijn gender gerelateerd geweld, geweld tegen homo's maar ook geweld tegen mensen vanwege ras, herkomst of geloofsovertuiging. Pesten, haat zaaien, vernielzucht en vandalisme zijn nooit acceptabel en moeten in de ogen van D66 Almere dus blijvend hard worden aangepakt.

Huiselijk geweld komt ook in Almere voor. Het zien en ervaren van geweld heeft vaak (vooral voor kinderen) een traumatische uitwerking en kan op termijn zelfs leiden tot vergelijkbaar gedrag, later in het leven. D66 Almere wil dat de ingezette maatregelen op het gebied van preventie en aanpak van huiselijk geweld worden versterkt.

Ander zorgpunt is het toenemend aantal jongeren dat zich misdraagt, op straat en op school. Het is naïef te geloven dat opvoeding of voorlichting hier afdoende zijn. Er is een gerichte aanpak nodig bovenop bestaande voorzieningen als het volgen van groepen jongeren en de afstemming via het Veiligheidshuis. Met name op scholen in het Voortgezet Onderwijs zou naast preventie meer gedaan kunnen worden aan het (vroeg)signaleren van ontsporingen en doorgeleiding naar bevoegde instanties. Om die reden is uitbreiding van het ambulante jongerenwerk noodzakelijk. D66 Almere wil daarvoor extra middelen vrijmaken.

De aanpak van drank- en drugsmisbruik en alle gerelateerde onrust, in het openbare gebied - ook 's nachts - begint met uitgebreide preventie en voorlichting. De gemeente is hierin de regisseur in nauwe samenwerking met de GGD en de politie. Bij harddrugs geldt: strafbare feiten moeten worden opgespoord en vervolgd. D66 pleit landelijk al jarenlang voor een gereguleerd systeem rondom wietteelt en -verkoop met een stringente controle hierop. D66 heeft hiertoe concrete voorstellen gedaan. D66 Almere wil dat de gemeente Almere zich hierbij aansluit. De huidige status quo van illegale productie en handel is niet houdbaar en werkt criminaliteit in de hand.

Wat zijn onze speerpunten

- Vroeg-signalering en preventie op vandalisme, overlast als voorstadium van een mogelijke criminele carrière; met name onder jongeren (via school en buurt).
- Voortgezette aandacht voor de veiligheid van de openbare ruimte.
- Onverkort aandacht voor 'High Impact Crimes' als woninginbraken, overvallen, mishandeling en straatroven, huiselijk geweld.
- Vroeg-signalering en preventie van geweld in huiselijke kring.
- Preventie- en voorlichtingsaanpak met betrekking tot drugs en alcohol, ook binnen het onderwijs. De gemeente is hierin de regisseur in nauwe samenwerking met de GGD en de politie.
- Preventie- en voorlichtingsaanpak met betrekking tot genderproblematiek, pesten en intimidatie.
- Een gereguleerd systeem rondom wietteelt- en verkoop met een stringente controle hierop.
- Inzet op initiatieven die prettig samenleven tussen buurtbewoners en tussen (etnische) groeperingen in de buurt bevordert.

3. Almere, daar ben je geborgen

Waar gaat het ons om

Mensen kunnen op allerlei manieren kwetsbaar zijn: fysiek, sociaal-emotioneel, intellectueel en financieel. Geborgenheid en meedoen in de maatschappij is gelukkig voor de meesten van ons vanzelfsprekend, maar niet voor iedereen. Onze focus de komende jaren blijft dezelfde als voorheen: kwetsbare mensen maximaal weerbaar maken en waar nodig bijstaan. Door de groei van de stad is de laatste acht jaar het budget voor welzijn steeds verder verdund. Dat geldt voor werk van allerlei instanties die zich binnen Almere met welzijn bezighouden (De Schoor, Inspiratie Inc., kerkelijke organisaties en dergelijke). Het buurtwerk is uitgediept. D66 Almere vindt dat in de komende jaren aandacht aan moet worden besteed aan het herstel van het welzijnswerk waar de nood hoog is, niet alleen voor de opvang van jongeren, maar ook voor de groeiende groep ouderen die in nood verkeren.

D66 Almere stond en staat positief tegenover de overheveling van zorgtaken van het Rijk naar de gemeente in 2015, de zogeheten transitie. Maar wij zijn kritisch op de manier waarop die transitie wordt uitgevoerd en de financiële middelen die beschikbaar worden gesteld om die transitie goed door te voeren, met name in de jeugdhulp. Het tempo, de schaal en complexiteit van de veranderingen van deze zogeheten transformatie, was en blijft de komende jaren fors. Niettemin zijn wij optimistisch. Er is de afgelopen raadsperiode heel veel in gang gezet op het vlak van zorg, welzijn, opvang, armoedebestrijding en buurtwerk, mede door onze eigen D66-wethouder. Dat vormt een goed fundament om op door te bouwen. Met de nadruk op integrale benadering en maatwerk. Een aantal zaken verdient wat D66 Almere betreft daarbij nadere aandacht.

Waar willen we aandacht voor

Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid is voor D66 Almere een centrale waarde, een belangrijk uitgangspunt voor beleid. Maar zelfredzaamheid is geen vanzelfsprekendheid voor iedereen, zoals recent onderzoek van de WRR³ leert. De maatschappij is dynamisch en competitief, de overheidsregelgeving is ingewikkeld, mensen zijn niet gelijkelijk toegerust om zich daarin te handhaven. Opleiding en inkomen lopen uiteen, persoonlijke capaciteiten verschillen en leefsituaties variëren.

De ambitie moet zijn dat hulpbehoevendheid waaraan men geen schuld heeft en andere uitzichtloze situaties, zoveel en waar mogelijk worden tegengegaan. Ook als dat slechts ten dele effectief zal zijn. We vragen van de mensen proactieve inzet en leerbereidheid, maar we vragen ook iets van de overheid, het bedrijfsleven, het onderwijs en het maatschappelijk middenveld: ondersteuning, begrip, en de daarbij behorende middelen. Aandachtspunten hierbij zijn voor ons de volgende.

Sociale competentie

Zelfredzaamheid begint bij het effectief benutten van wat iemand aan eigen mogelijkheden heeft, gegeven diens kwetsbaarheid. Dat kan door het toegankelijk maken van trainingen op dat vlak. En door het activeren van netwerken in de persoonlijke sfeer en in de woonomgeving/buurt.

D66 Almere vindt dat hier via het welzijnswerk extra in geïnvesteerd moet worden. Dit vraagt maatwerk in relatie tot de leefsituatie van betrokkenen.

---

³ Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Buddy

Het is voor D66 Almere essentieel dat mensen in het zogeheten keukentafelgesprek met de gemeente over toe te passen voorzieningen, beschikken over een goede, onafhankelijke ondersteuning. Omdat het over soms ingewikkelde zaken gaat die kennis vergen en omdat het in de praktijk ook een soort van onderhandeling is. Nu laat nog maar een derde van de aanvragers van voorzieningen zich bijstaan, veelal door een direct bekende. De gemeente moet een gelijkwaardig gesprek borgen door robuuste ondersteuning van de aanvrager te faciliteren.

Lotgenoten

'Samen sta je sterk'. D66 Almere wil de bestaande mogelijkheden voor uitwisseling van kennis en ervaring en tegelijkertijd onderlinge steun tussen lotgenoten in bepaalde problematiek uitbreiden. Zoals nu bijvoorbeeld bestaat voor mensen met hersenletsel (ca. 1.100 Almeerders) bij het VMCA.

Toegankelijke informatie

'Eigen regie' vindt D66 Almere zeer wenselijk. Dit veronderstelt dat iemand daartoe in staat is en weet welke keuzes mogelijk zijn en welke gevolgen die hebben. Het is daarom essentieel dat de gemeente prioriteit geeft aan het toegankelijk en transparant maken en houden van informatie over de zorg en de weg kan wijzen aan mensen, ook aan lager opgeleiden en laaggeletterden, die op zoek zijn naar het juiste pad in de wirwar van mogelijke trajecten in het systeem.

Overigens, de informatievoorziening moet zich natuurlijk ook blijven richten op de meerderheid die wel zelfredzaam is. In dit verband pleiten wij voor het ontwikkelen van vormen van digitale ondersteuning, zoals 'e-health'.

Woonvoorzieningen

Mensen moeten zoveel mogelijk zelfstandig kunnen (blijven) wonen, als ze dat willen en als dat verantwoord is gezien de specifieke kwetsbaarheid. De woonsituatie moet zo nodig aangepast zijn. Hierbij denken wij met name aan ouderen en personen met een zware handicap. Als het gaat om ouderen bepleiten wij programma's om bestaande huizen 'senior proof' te maken en steunen de innovatieve experimenten op dat vlak die momenteel lopen. Als het gaat om mensen met zware fysieke of mentale handicap bepleiten wij vormen van groepswonen in specifieke behuizing met zorgverlening. Er zijn daar al voorbeelden van, wij willen dat stimuleren.

Mantelzorgers en vrijwilligers

D66 Almere wil de middelen en ruimte voor mantelzorgers en vrijwilligers uitbreiden. Zij zijn een essentiële eerste schil van zorg en ondersteuning van kwetsbare inwoners, het sociale cement in de samenleving. Naar verwachting zal die groep kwetsbare inwoners de komende jaren fors gaan toenemen, bijvoorbeeld door de groei van het aantal mensen met dementie. Kwantitatieve en kwalitatieve versterking van het bestand van vrijwilligers en mantelzorgers is een tweesnijdend zwaard: zo onderhouden we de steun van de kwetsbaren en voorkomen we dat mensen in duurdere professionele zorg terecht moeten komen. Overigens is D66 Almere van mening dat uitkeringsgerechtigden die gemotiveerd zijn om als 'wederdienst' aan de maatschappij op tijdelijke basis niet-professionele zorgtaken op zich te nemen, daartoe gestimuleerd moeten worden. Wel nadrukkelijk op basis van vrijwilligheid.

Mantelzorg en inzet van vrijwilligers is van wezenlijk belang, maar - zeker in tijden van krappe budgetten - niet in alle gevallen beschikbaar. Er zullen altijd mensen zijn die niet in staat zijn om deze vorm van ondersteuning te organiseren. Simpelweg omdat ze het niet kunnen of omdat ze geen sociaal netwerk hebben of te timide of te trots zijn om hulp te vragen. Voor deze mensen zal er altijd toegankelijke professionele ondersteuning moeten zijn. Niet-professionele ondersteuning kan

en mag nooit een vervanging zijn voor professionele ondersteuning. Dat zou ook een niet gewenste verdringing op de zorg-arbeidsmarkt tot gevolg hebben.

Overigens is D66 Almere voorstander van het voortzetten van de (tijdelijke) regeling voor goedkope huishoudelijke hulp voor mantelzorgers zelf. Ook willen wij dat de gemeentelijke regelgeving rond het PGB⁴, waarin geldt dat een mantelzorger, vaak familie, geen beheerder van een PGB mag zijn, wordt versoepeld, zoals al het geval is bij PGB's in de langdurige zorg (WLZ).

Zorgmijders

Zorgmijding vindt D66 Almere zorgelijk, vooral omdat het fenomeen lijkt toe te nemen. Dat zal deels komen door de stapeling van 'Haagse' beleidsmaatregelen van de afgelopen jaren, deels zal dat voortvloeien uit onwetendheid of onderschatting van negatieve gevolgen bij de zorgmijder. Het kan ook samenhangen met de (psychologische) problematiek van de zorgmijder, of voortkomen uit armoede. Wij willen hier een gericht programma voor, voortbouwend op wat er al aan gedaan wordt. Bij dit laatste denken wij bijvoorbeeld aan de lopende projecten gericht op bijtijds onderkennen van schuldenproblematiek en de collectieve ziektekostenverzekering van de gemeente in samenwerking met een landelijke zorgverzekeraar.

Noodhuisvesting

Almere heeft een structureel tekort aan tijdelijke woonvoorzieningen voor mensen die op straat komen te staan vanwege financiële, sociale of psychiatrische problematiek. Zowel voor alleenstaanden als mensen met kinderen. D66 Almere is voor een uitbreiding van de faciliteiten hiervoor.

Eenzaamheid

Een belangrijk aandachtspunt is voor ons de problematiek van eenzaamheid. Eenzaamheid is pijnlijk en schadelijk als het chronisch wordt, voor de persoon zelf en voor de maatschappij. D66 Almere is voor een speciaal programma, als sluitstuk op datgene wat hierin al via het huidige sociaal beleid wordt gedaan (eenzaamheidsbestrijding als 'bijvangst'). Een programma dat langdurig wordt volgehouden en waar, net als bij zorg en armoede alle formele en informele partijen met elkaar optrekken en blijvend van elkaar willen leren.

18- <> 18+

Op diverse terreinen van onderwijs en zorg is de overgang naar volwassenheid, gezien vanuit de regelgeving kritisch. Een belangrijke kwestie is daarin die van de verblijfszorg voor jongeren met een geestelijke of lichamelijke handicap vanaf 18 jaar. Tot hun 18^e is alles geregeld via de Jeugdwet, daarna is er een gat. Er is onvoldoende verblijfsruimte tegen aanvaardbare huur. D66 Almere wil wooninitiatieven stimuleren en faciliteren waarbij zorg apart wordt ingeregeld door de gemeente.

Organisatie sociale infrastructuur

Wij kennen al lokaal georganiseerde dienstverlening, zoals de gebiedsteams per stadsdeel en de wijkteams. Diverse maatschappelijke organisaties als Passend Onderwijs kennen een gedeconcentreerde opzet. Dat werkt goed: nabijheid, herkenbaarheid, eigenheid. D66 Almere wil hierin verder gaan en in de komende jaren toewerken naar een op afstand van het stadhuis georganiseerde sociale infrastructuur waarbij alle gemeentelijke en maatschappelijke functies (zorg, welzijn, stadsbeheer en dergelijke) op een overzichtelijk aantal locaties zijn geconcentreerd. Ons ideaal is daarbij een opzet met een vaste kern van diensten per locatie met een flexibele schil daaromheen: korte lijnen tussen de dienstverleners, slagvaardig omgaan met de

---

⁴ Persoonsgebonden budget

vraag. Volgens ons helpt het als daarbij sprake is van decentralisatie, bijvoorbeeld in een corporatieve vorm op afstand van de gemeente, zodat snelheid, slagvaardigheid, maatwerk en wendbaarheid goed geborgd zijn.

Armslag wijkteams

Vooruitlopend op een dergelijke ontwikkeling willen wij de armslag van de wijkteams vergroten. De wijkteams zijn de ogen, oren en handen in de samenleving voor zorg en welzijn. De voorbije jaren zijn de wijkteams opgebouwd, is er fors geïnvesteerd in processen, kennis en capaciteit, en is er veel ervaring opgedaan met samenwerking met partners in de ketens van zorg en welzijn. D66 Almere bepleit hier eigen vrij besteedbare budgetten en korte lijnen of zelfs gedeeltelijke integratie met zorgpartners. Overheidsbureaucratie moet vergaand tegen gegaan worden, juist waar het veld al veelvormig en complex is. In dat verband willen wij uitbreiding van de al lopende experimenten rond wijkteams en snelle opvolging in het beleid als succes daartoe aanleiding geeft.

Armoedebestrijding

Zo'n één op de tien Almeerders wordt geraakt door beperkte financiële middelen. Ernstig! Want het leidt tot minder deelname aan de maatschappij (denk aan kinderen en sportbeoefening), tot meer crimineel gedrag, tot vergrote gezondheidsrisico's. En los van persoonlijk leed, de maatschappelijke kosten van armoede zijn niet te onderschatten, die bedragen volgens een schatting van het Nibud al gauw zo'n €100.000,- per huishouden. Het gaat om een veelvormige, lastige problematiek waarvoor geen simpele, enkelvoudige recepten bestaan. Daarom zijn wij voor de lijn van 'praktijkleren-ervaringsuitwisseling-experimenteren' als opmaat naar structureel beleid.

Aandachtspunten voor D66 Almere zijn: brede aanpak van vroegsignalering in samenwerking met publieke en private partijen, armslag voor de wijkteams qua bevoegdheden en vrije middelen ('ontbureaucratiseren'), komen tot regelarme bijstand (zodat mensen beter gemotiveerd zijn zelf werk te vinden), toegankelijk maken van overheidscommunicatie voor laaggeletterden, soepel boetebeleid bij onbedoelde fouten in opgaven van mensen over hun situatie, (her)invoering van saneringskrediet, extra middelen voor opvang en begeleiding van mensen met schuldproblematiek (maatwerkers, sociaal raadslieden, vrijwilligers), versterken van educatie en voorlichting op kritieke momenten in het leven (zoals de overgang 18- naar 18+ waar men van het een op het andere moment ook financieel zelfstandig en aansprakelijk is), ontzorgen van mensen met schulden op hun betalingen voor primaire zaken (zorgkosten, wonen, energie/water en dergelijke) en het zorgen voor een voldoende bestand van betrouwbare, degelijke bewindvoerders. De bereikbaarheid van de wijkteams moet verbeteren. Het telefoonnummer 14036 levert vaak vertraging op. Om die reden moet het aantal spreekuren van wijkteams uitgebreid worden. Ook kan de bereikbaarheid vergroot worden door goed gebruik van e-media.

Tenslotte zien wij naast alle ingezette veranderingen ruimte voor nieuwe initiatieven. Wij willen een specifieke aanpak voor mensen met een minimum inkomen die in structurele betalingsproblemen dreigen te komen en door aanmaningen en dagvaardingen worden geïntimideerd. Hiervoor zien we een kans in een Vlaams voorbeeld (www.mytrusto.be). Hierbij kan men bijvoorbeeld vrijwillig een gerechtsdeurwaarder inschakelen die helpt bij het maken van een (financieel) overzicht en het komen tot een afbetalingsplan.

In Almere moet iedereen zichzelf kunnen zijn

Nog steeds ontvangt Bureau Gelijke Behandeling Flevoland regelmatig klachten omtrent discriminatie. Toch ontbreekt het in Almere aan concreet en alomvattend beleid. Wat D66 Almere betreft komt er portefeuillebreed meer aandacht om discriminatie tegen te gaan en wordt er een specifiek beleid op gevoerd. Zo moet de meldingsbereidheid van mensen die te maken hebben met een vorm van discriminatie omhooggaan en moeten ook bedrijven en instanties hier sneller over aan de bel kunnen trekken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan scholen die van een ondernemer te horen

krijgen dat ze wel een stagiair willen plaatsen, maar 'niet iemand met een hoofddoekje', een vrouw die terecht komt bij het UWV, omdat ze haar baan plotseling verloor en 'toevallig' ook zwanger is. Wat D66 Almere betreft moet de gemeente in haar aanbestedingsbeleid rekening houden met eventuele voorvallen omtrent discriminatie; bedrijven zonder negatieve registraties op dit gebied zouden voorrang moeten hebben in aanbestedingsprocedures. Ook is het belangrijk dat er binnen de gemeente meer aandacht gaat naar de toegankelijkheid van de stad. Niet iedereen is immers goed ter been of kan goed zien.

Naast algemeen beleid om discriminatie tegen te gaan, wil D66 Almere dat er een zogenaamde regenboogagenda wordt geformuleerd. Lhbtj-personen voelen zich namelijk nog niet altijd geaccepteerd en veilig. Ook is (landelijk) het aantal zelfmoordpogingen van lhbtj-jongeren vijf keer hoger dan van bij heteroseksuele leeftijdgenoten. D66 Almere wil dat er extra aandacht komt voor deze groep mensen. De gemeente kan dit niet alleen en moet hiervoor in gesprek met partners in de stad. Denk hierbij aan schoolbesturen, ondernemers, Bureau Gelijke Behandeling, het COC, enzovoort. D66 Almere zou het enorm toejuichen als Almere, samen met ondernemers en City Marketing, inzet op een (mogelijk stadsbrede) 'Roze Zaterdag'.

Wat zijn onze speerpunten

- Werken aan de zelfredzaamheid van kwetsbare mensen.
- Robuuste ondersteuning van aanvragers van voorzieningen bij een keukentafelgesprek.
- Meer geschikte woonvoorzieningen voor met name ouderen en mensen met zware handicap.
- Ruim baan geven aan mantelzorgers en vrijwilligers.
- Gerichte aanpak van zorgmijding.
- Uitbreiding capaciteit voor tijdelijke woonvoorzieningen.
- Samenhangende en langdurige aanpak van eenzaamheid.
- Stimuleren wooninitiatieven ten behoeve van gehandicapte jongeren vanaf 18 jaar.
- Doorontwikkeling decentrale sociale infrastructuur.
- Vergroten armslag wijkteams.
- Experimenten armoedebestrijding en schuldhulpverlening.
- Inzetten opdat iedereen in Almere 'zichzelf' kan zijn.

4. Almere, daar is het levendig

Waar gaat het ons om

Een grote stad met een diverse bevolking hoort een breed scala te hebben aan cultuur, sport, uitgaansleven, entertainment, natuurbeleving, recreatie, museale en architecturale hotspots. Het verbindt Almeerders onderling én maakt Almere ook aantrekkelijk om in te wonen, te werken en te ondernemen of om te bezoeken.

Op uitbreiding en verdieping op dit vlak zit daarom wat D66 Almere betreft geen limiet. Almere als jonge groeistad kan in dit opzicht, wat D66 Almere betreft nog wel een boost gebruiken als het gaat om het culturele landschap. Wij staan ervoor dat iedereen toegang heeft tot uiteenlopende vormen van ruim cultuuraanbod, klein- en grootschalig, traditioneel en vernieuwend, populair en voor fijnproevers: voor elk wat wils.

Sport is voor D66 Almere van wezenlijk belang. Gewoon leuk om te doen, bron van passie en inspiratie voor mensen. Sport verbreedert. Maar sport verhoogt de gezondheid en het welzijn van mensen. Met name het stimuleren van sport en beweging onder de jeugd van Almere is van groot maatschappelijk belang.

Waar willen we aandacht voor

Cultuur

Cultuur is iets van de samenleving zelf, niet van de gemeente. Vanuit die samenleving moeten culturele initiatieven voortkomen, daar moet het vibreren. De gemeente heeft louter een stimulerende en faciliterende rol. Met wat ons betreft met minimaal het bestaande budget op de cultuurbegroting, en als het financiële tij meezit een beetje meer.

Met dit vertrekpunt zien wij de komende jaren in ieder geval de volgende aanknopingspunten.

Cultuurbeleid

Wij willen een bestendig cultuurbeleid over meerdere raadsperioden en dat is gebaseerd op een langere termijnvisie op de ontwikkeling van de stad. Een benadering waarbinnen de cultuursector zichzelf momentum kan geven voor groei via gericht en alert cultureel ondernemerschap. Zo'n coherente langere termijn beleidsvisie ontbreekt tot nu toe, wat vooral leidde tot op zich staande projecten en investeringen.

Cultuurfonds

D66 Almere wil blijven investeren in de doorontwikkeling van het culturele landschap in Almere. Het mede door D66 Almere in het leven geroepen cultuurfonds, dat tot 2018 wordt gefinancierd met tijdelijke middelen willen wij omzetten naar een meer permanent instrument. Er zal dus opnieuw moeten worden gekeken naar de opzet ervan.

Talentontwikkeling

D66 Almere wil meer aandacht voor de talentontwikkeling van de jeugd van 4 tot 18 jaar vanuit het onderwijs en verenigingsleven.

In de afgelopen collegeperiodes heeft D66 Almere zich ook sterk gemaakt voor talentontwikkeling in de sport. Er is een systeem ontwikkeld voor het ontdekken en ontwikkelen van sporttalent, ingebed in het AKT (Almere Kenniscentrum Talent). In de komende periode wil D66 Almere deze aanpak verbreden naar andere thema's als natuur en techniek in brede zin én naar kunst en cultuur.

Net zoals bij de nu ontwikkelde aanpak voor sport wordt daarbij het onderwijs en de mensen die in de sector werkzaam of ondersteunend zijn, nadrukkelijk betrokken en geschoold. Het doel is om ook in deze sectoren talent te ontdekken en te ontwikkelen en om deze sectoren meer bekendheid te geven. Almere wordt op deze wijze een stad waar talent gezien, erkend en gestimuleerd wordt. D66 Almere ziet hier net zoals bij sport goede samenwerkingsmogelijkheden met de provincie Flevoland en diverse ministeries.

Overigens is D66 Almere voorstander van (hoger) cultuur-/kunstonderwijs in Almere. Met studierichtingen die passen bij het unieke karakter van de stad. Dit kan door keuzes te maken, denk bijvoorbeeld aan Architectuur, Bouwkunde, New City's en Digital Arts.

Broedplaatsen

D66 Almere pleit ervoor om te investeren in kunstenaars en creatieve ondernemers. Met beroepskrachten kunnen we kennis en vaardigheden vasthouden die we nodig hebben om onze kunst en cultuur op peil te houden en door te geven aan de volgende generatie. Wij zien kansen door bijvoorbeeld leegstaande panden ter beschikking te stellen als broedplaatsen. Zo krijgt ook de omgeving een impuls en wordt de lokale economie gestimuleerd.

Erfgoed

D66 Almere wil dat Almeers erfgoed goed wordt beheerd en toegankelijk wordt gemaakt voor inwoners en bezoekers. Daarnaast dient de gemeente voor een goede ontsluiting te zorgen van zowel publieke kunstwerken als het architectonisch erfgoed. Het recente monumentenbeleid is een goede aanzet.

Musea

De wereld houdt niet op bij door mensen vastgestelde grenzen, dus ook niet bij de gemeentegrens. Door samen te werken met andere gemeenten kunnen we cultuurbeleid op elkaar afstemmen en elkaar aanvullen. Op die manier versterken geldstromen elkaar en kan het aanbod beter aansluiten op de vraag van de inwoners en inspelen op de identiteit van de regio. In deze overweging past ook de totstandkoming van een museum aan het Weerwater, wellicht in het begin als onderdeel van de Floriade. Er is in het centrum al een ruimtereservering en er bestaan initiatieven voor een Nationaal Depotmuseum.

Festivals

D66 Almere vindt het belangrijk dat festivals letterlijk en figuurlijk de ruimte krijgen. De nieuwe evenementenzone in de oksel van de Hollandse Brug is een belangrijke voorziening. 'De ruimte geven' betekent uiteraard niet het loslaten van randvoorwaarden op het gebied van overlast, vervuiling, verkeersopstoppingen en dergelijke.

Kunstwerk

D66 Almere ziet de komst van de Floriade als een kans om een nieuwe publiekstrekker te realiseren, bijvoorbeeld in de vorm van het negende Flevolandse landschapskunstwerk, op, of nabij het Floriadeterrein. Dit als publiekstrekker voor, tijdens en na afloop van de wereldtentoonstelling. Daarmee wordt en passant ook ander publiek aangetrokken dan louter Floriadebezoekers.

Uitgaansleven

Met de groei van Almere als studentenstad is het belangrijk dat de uitgaanssector gelijke tred houdt. D66 Almere pleit voor een stimuleringsbeleid gebaseerd op een goede analyse van de ontwikkeling in de vraag de komende jaren. Dit in samenwerking met vertegenwoordigers van uiteenlopende doelgroepen, waaronder studenten, maar die zeker niet alleen.

Sport

Onder D66-wethouderschap is veel geïnitieerd met betrekking tot sport. Op twee vlakken willen wij met name verdere stappen. D66 Almere wil het ingezette beleid van concentratie op een regionale en landelijke sport- en trainingsfaciliteiten intensiveren. Dit vergroot de mogelijkheden op het binnenhalen van aansprekende (top)sportevenementen.

De lopende programma's voor sport en beweging onder de jeugd, zoals 'Gezonde Jeugd in een gezonde Stad', willen wij verder uitbreiden. De renovatie van het zwembad De Vrijbouter kan wat D66 Almere betreft benut worden voor een ombouw naar een doelgroepbad voor 0-6 jaar. Dit neemt niet weg dat in een stadsdeel met zo'n 50.000 inwoners een behoefte bestaat aan een openbaar zwembad. Almere moet geïnteresseerde exploitanten tegemoet komen met faciliteiten in de openbare ruimte, ondersteuning in stichtingskosten en dergelijke.

Sport en bewegen horen bij de identiteit van Almere: de ruimte, het groen, de accommodaties en de 120 sportverenigingen. De uitvoering van de sportnota 2017-2021 is wat D66 Almere betreft de basis voor de nieuwe collegeperiode. De doorontwikkeling van het al genoemde AKT heeft daarin een cruciale plek. Maar ook: de samenwerking met het basis- en voortgezet onderwijs, met de trainers en coaches van de sportverenigingen, met de buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen, de opleiding in het meervoudig bewegen (Athletic Skills Model), de mede op sport gebaseerde inrichting van de openbare ruimte en de komst van sport- en beweegopleidingen op MBO- en HBO-niveau vormen de stevige basis voor de sportstructuur. Verder wil D66 Almere aandacht voor de voorzieningen voor studentensportverenigingen. Nieuwe ambities zijn: het meewerken aan een vaste bespeler van de top- en breedtesporthal (denk aan handbal, volleybal of basketbal), een (uitgebreider) fonds voor aankomende topsporters en een (verhoogd) budget voor topsportevenementen in de stad.

Wat zijn onze speerpunten

- Ontwikkeling van een langere termijn cultuurvisie, met aansluitend een daarop geënt beleid.
- Ombouw cultuurfonds naar een permanent ontwikkelinstrument.
- Intensivering cultuureducatie en talentontwikkeling.
- Stimuleren cultureel ondernemerschap via broedplaatsen.
- Een aangescherpt beleid voor cultureel erfgoed in brede zin.
- Een kunstwerk als publiekstrekker op het Floriadeterrein.
- Intensivering van het festivalbeleid.
- Ontwikkeling van minimaal één museum met bovenlokale allure.
- Gerichte stimulering van het uitgaansleven.
- Versterking van de bovenlokale betekenis van Almere in sport- en trainingsvoorzieningen.
- Intensivering van het bevorderen van sport en beweging onder jongeren.

5. Almere, daar kun je ondernemen en werken

Waar gaat het ons om

D66 is een liberale partij. Wij zijn overtuigd van de eigen kracht van mensen, dus ook van ondernemerschap en werknemerschap. Mensen zoveel mogelijk hun gang laten gaan, dat maakt onze maatschappij en economie tot wat het is. Maar D66 is ook een *sociaal-liberale* partij. De 'markt' is soms gemankeerd, niet voor alle deelnemers optimaal. Dat geldt ook voor de arbeidsmarkt. Dat vraagt verantwoord marktmeesterschap vanuit de overheid om ook voor de 'markt' de menselijke maat te handhaven.

D66 is ook dé onderwijspartij. Wij zien onderwijs als dé pijler onder de 'eigen kracht' van mensen. De relatie onderwijs-bedrijfsleven is wezenlijk als het gaat om passende bemensing en vitale kennis in de economie. En tenslotte is D66 een groene partij. Duurzaamheid is volgens ons een must. Wij geloven in circulaire economie als noodzaak én als uitgelezen kans voor nieuwe bedrijvigheid.

In de lokale economische politiek gaat het ons om een positief ondernemersklimaat voor bestaande en nieuwe ondernemers en om een bedrijvenlandschap dat aansluit op de omvang en groei van de stad. Dat is goed voor Almeerse banengroei.

Lokale economische politiek kan overigens niet zonder regionale politiek. Wij zijn fervent voorstander van MRA-samenwerking. Hier zijn sterke economische verbanden (onder andere dagelijks ca. 53.000 pendelaars over de Hollandse Brug) en mogelijkheden. Afstemming met de provincie op het gebied van economie en arbeidsmarktontwikkeling is hierbij een voorwaarde.

De ambitie van D66 Almere is op langere termijn van Almere een volwaardige 'woon-werkstad' te maken.

Waar willen we aandacht voor

Ondernemersklimaat

Een positief Almeers ondernemersklimaat bevorderen vanuit de lokale politiek betekent voor D66 Almere met name:

1. *Ondernemers ruimte geven*: Ondersteuning geven (bijvoorbeeld informatie en financiering), belemmeringen wegnemen (bijvoorbeeld overheidsbureaucratie en lasten) en randvoorwaarden invullen (bijvoorbeeld huisvesting, inrichting van openbare ruimte, bereikbaarheid en veiligheid).
2. *Ondernemers kansen bieden* via opdrachten en gelegenheid tot vernieuwing.
3. *Ondernemers verbinden* voor nieuwe proposities, onderling en/of met onderwijs, kennisinstellingen en maatschappelijke partijen.

Hierop zullen wij ook de komende periode weer blijven inzetten.

Ruimte geven

Het Ondernemersplein is als ondersteuningspunt een succes maar het kan nog beter en met meer diensten, zo bleek uit een recente evaluatie. Doorontwikkeling naar een toegankelijke dienstverlening met een breed pakket van op de ondernemersvraag afgestemde diensten vinden wij belangrijk.

Daar horen ook financieringsinstrumenten bij voor het kleinere bedrijf. Inmiddels is er in MRA-verband een MKB-financieringsfaciliteit waarvoor in Almere € 1 miljoen is gereserveerd. Wij bepleiten bij gebleken effect een uitbreiding.

Vermindering van regeldruk voor ondernemers is een terugkerend issue en aandacht hiervoor heeft al nodige verbeteringen opgeleverd. D66 Almere ondersteunt vermindering van regeldruk op basis van twee principes: 'meer vertrouwen' en 'dienstbare overheid'. Wij pleiten voor:

- Regelgeving mag geen bureaucratische routine zijn: elke regel heeft een einddatum.
- Vergunningverlening wordt, waar mogelijk en nuttig, vereenvoudigd: een vergunning wordt automatisch toegekend als de gemeente niet op tijd handelt.
- Elke ondernemer heeft in zijn accountmanager een 'groene golf'-buddy, iemand die hem vlot door de hele keten van vergunningverlening heen helpt.
- D66 Almere wil dat alle bestaande verordeningen tegen het licht worden gehouden. Doel hiervan is overbodige en belemmerende regelgeving te schrappen om daarmee een aantrekkelijk ondernemersklimaat te scheppen. Het nieuw te vormen college zal hiertoe per portefeuille de verordeningen scannen en periodiek hierover informeren.

Lastenverlichting is een ander terugkerend issue. D66 Almere wil een onderzoek naar alle lokale ondernemerslasten op noodzaak en tarief.

Kansen bieden

Als het gaat om 'kansen', kijken wij met name naar inkoop, 'blurring', start ups/scale ups en innovatie.

De gemeente koopt voor honderden miljoenen per jaar in. Het door ons bij de vorige coalitievorming afgesproken inkoopbeleid zet onder andere vol in op kansen voor lokale ondernemers en op innovatie; dat is ook in samenspraak met ondernemers geformuleerd. Ook moedigt het beleid concreet innovatie aan. Deze elementen willen wij behouden bij komende herijking van het beleid in 2019.

'Blurring' is het verbreden van het winkelassortiment naar andere terreinen: detailhandel, horeca en dienstverlening worden in één ruimte gecombineerd. Een andere vorm is het combineren van internetshopping in de winkel. D66 Almere wil dat onderzocht wordt in hoeverre deze ontwikkeling ook in Almere gestimuleerd kan worden.

Start ups zijn een motor voor innovatie. Startups die doorgroeien, zogeheten *scale ups*, zijn een motor voor nieuwe banen. En dus belangrijk voor de groei van onze economie. D66 Almere ziet hier met name ook kansen voor ondernemerschap vanuit (hoger) onderwijs en bepleit een startup/scale up-programma samen met de Almeerse kennis- en onderwijsinstellingen, maar ook met belanghebbende bedrijven, banken en private investeerders.

De door D66 Almere bewerkstelligde Innovatieagenda 2016-2018 biedt kansen voor bestaande en nieuwe ondernemers een onderneming op te bouwen via onder andere prijsvragen en experimentele projecten waarop zij kunnen intekenen. D66 Almere wil dat beleid voortzetten, ook na 2018 en bij gebleken effect ook intensiveren.

Verbinden

Als het gaat om 'verbinding' kijken wij met name naar de relatie van het bedrijfsleven met het onderwijs en mogelijkheden vanuit de gemeente hierbij.

De ondernemer heeft de mensen nodig, het onderwijs heeft de mensen. En omgekeerd heeft het onderwijs ervaringsplaatsen nodig, het bedrijfsleven heeft die plaatsen. Nu nog een goede match. Op dit vlak gebeurt er al veel, men is vanuit beide kanten actief, maar het kan beter en breder. Inmiddels is er de 'Vliegende Brigade' bestaande uit vertegenwoordigers van bedrijfsleven en onderwijs, ondersteund door de gemeente, die een structureel en dekkend netwerk van deze verbindingen probeert te leggen. In principe moeten de ontbrekende of zwakke schakels in de periode t/m 2019 zijn ingevuld. D66 Almere is enthousiast over deze 'organische aanpak vanuit het veld' en ziet zoiets graag voortgezet ook na 2019. Een netwerk behoeft onderhoud, matching is een dynamisch gebeuren.

Doorontwikkeling bedrijvenlandschap

Dé uitdaging in de komende jaren is voor D66 Almere de verdere versterking van het Almeerse bedrijvenlandschap. Momenteel vertegenwoordigen ZZP'ers en kleine MKB'ers zo'n 89% van het Almeerse bedrijfsleven en verzorgen zij daarmee het merendeel van de lokale werkgelegenheid. Echter, zo'n 53% van de werkzame bevolking gaat dagelijks over het water naar hun werk elders. Dat moet het komende decennium terug naar minder dan 50%. Als stad op weg naar 350.000 inwoners moet Almere op langere termijn een grote diversiteit aan (inter)nationale en lokale ondernemingen in huis hebben die past bij een volwaardige 'woon-werk-stad'.

Daarmee is het vestigingsklimaat een topprioriteit voor D66 Almere. Dat betekent aan de ene kant het aantrekken van nieuwe bedrijven van buiten de stad, nationaal en internationaal. En dan liefst ook grote(re) bedrijven, want die leveren verhoudingsgewijs de meeste banen op. Anderzijds het bevorderen van 'up scaling', dat wil zeggen het ondersteunen van de uitgroei van start ups uit de regio tot middelgrote of grote werkgevers.

Dit alles gebeurt terwijl we voortbouwen op sterke kanten van Almere: fysieke ruimte, ruimte voor experiment, centraal gelegen en goed bereikbaar, relatief lage grondprijzen, breed opgezet en goed onderwijs. Het gaat daarbij niet alleen om bedrijven en instellingen die aansluiten op het concept van de 'Groene Stad' (voeding & gezondheid, stedelijke voedselproductie & voedseldistributie), maar ook om bedrijvigheid in andere sectoren die passen bij Almere, zoals mode & design, ICT en logistiek en bedrijvigheid van meer traditionele signatuur zoals beurzen en conferenties. De MRA is binnen Nederland een vooraanstaande economische regio met een breed spectrum aan activiteiten. Almere kan en moet daar meer van profiteren.

Ten slotte moet Almere inspelen op een snelle ontwikkeling van Lelystad Airport. D66 Almere bepleit het ontwikkelen van een gerichte aanpak in deze. Die gaat verder dan het uitbaten van het bedrijventerrein bij het vliegveld (OMALA).

D66 Almere bepleit een integrale aanpak langs meerdere parallelle lijnen: stimuleringsregelingen, marketing, onderwijsvoorzieningen, versterking cultuur en passend woonaanbod. Zo'n integrale aanpak vraagt wat ons betreft een concentratie van inspanningen en middelen door de gemeente. Wij zijn voorstander van een sterke economiefunctie, waarin delen van ACM⁵ (stadsmarketing), de huidige afdeling Economische Zaken en de EDBA⁶ (verbinder van initiatieven namens gemeente) samengaan in een kwalitatief en kwantitatief goed toegeruste eenheid. Daarbij moet sterk worden ingezet op de resultaatgedreven samenwerking in MRA-verband (met Amsterdam Economic Board en de regionale investeringsbevorderingsmaatschappijen Amsterdam In Business en de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland). Maar het vraagt ook een aanvullende benadering vanuit

---

⁵ Almere City Marketing

⁶ Economic Development Board Almere

bedrijfsleven en relevante sectoren als onderwijs, woningbouw, sport en dergelijke, vergelijkbaar met de formule van de 'Vliegende Brigade'.

Arbeidsmarkt

Een positief ondernemersklimaat en een structureel divers en evenwichtig bedrijvenlandschap zijn doorslaggevend voor groeiende werkgelegenheid binnen Almere. Zonder banen geen werk. Niettemin ziet D66 Almere ruimte voor een betere arbeidsmarktontwikkeling in regionaal verband. Immers, er zijn ook in toenemende mate vacatures. Wij pleiten daarom aanvullend voor een 'mobiliteitscentrum' á la het Flevo Werkbedrijf (voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt) dat nauw samenwerkt met de provincie en met MRA-partners als het gaat om verbindingen te leggen en matching in vraag-aanbod te bevorderen.

Daarnaast pleiten wij voor ontwikkeling van een Grondstoffenrotonde, een bedrijfsidee waarbij uit gebruikte materialen nieuwe materialen of grondstoffen kunnen worden geproduceerd. Daarmee kan de krimpende arbeidsmarkt voor lager opgeleiden van nieuw werkaanbod worden voorzien.

Wat zijn onze speerpunten

- Voortzetten van het Ondernemersplein met doorgaande verbetering en uitbreiding van de dienstverlening.
- Aandacht voor financieringsinstrumenten.
- Verminderen lokale regeldruk langs diverse zoeklijnen.
- Experimenten met regelarme of -vrije zones.
- Stimuleren startups in het (hoger) onderwijs.
- Blijvende kansen voor lokale ondernemers via inkoop en innovatieprogramma's.
- Continueren formule als 'Vliegende Brigade' na de huidige werkperiode.
- Intensivering in de verwerving van nieuwe bedrijven, ook internationaal.
- Gerichte stimulering van de beweging 'van start up naar scale up'.
- Concentratie en versterking economiefunctie.
- Mobiliteitscentrum in regionaal verband.
- Werkgelegenheid voor lager opgeleiden, bijvoorbeeld door middel van een Grondstoffenrotonde.

6. Almere, daar kun je alles leren

Waar gaat het ons om

Het Almeerse onderwijs staat er na twee raadsperiodes van D66-wethouderschap goed op. Het probleem van 'zwakke scholen' is succesvol aangepakt en onder controle gebracht. Ook is met alle betrokken scholen en jeugdinstanties aan een samenhangend onderwijsprogramma gewerkt, aan een breed lesaanbod op alle niveaus, aan aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en aan het samenspel tussen scholen en ouders en partners op het terrein van sport, jeugdhulp en wijkwerk. Er zijn inmiddels naast de Brede Scholen ook vier Integrale Kindcentra, waar voorschoolse opvang en educatie in één organisatie samenwerken met een basisschool. Dit alles gericht op het bieden van maximale kansen aan ieder kind om zijn/haar talenten te ontwikkelen en te benutten. Uiteraard is deze klus nooit af. D66 Almere wil in deze lijn blijven doorwerken aan verdere verbetering van ons Almeerse onderwijs. Ook voor de naschoolse educatie voor volwassenen. Denk daarbij ook aan laaggeletterdheid, waarin geïnvesteerd moet blijven worden omdat het zoveel Almeeders raakt. Er zijn in de komende raadsperiode ook specifieke aandachtspunten.

Waar willen we aandacht voor

Schoolbestuurders

Het is belangrijk om in gesprek te blijven. D66 Almere wil daarom het initiatief nemen om alle schoolbestuurders minstens een keer per jaar uit te nodigen voor een gesprek met de gemeenteraad, om direct van hen te horen waar ze tegenaan lopen en wat de gemeente beter kan doen om de scholen te faciliteren om het beste onderwijs te geven.

Conciërge

Voorop blijft staan dat kinderen zich alleen optimaal kunnen ontwikkelen in een leefsituatie met (voldoende) veiligheid, comfort, en sociaal-emotionele stabiliteit. Dit is niet alleen een opgave voor ouders in hun opvoeding, maar ook een verantwoordelijkheid van de school. Leefbaarheid en veiligheid op school hangen van veel zaken af. Voor D66 Almere is de conciërge daarin een essentiële spelbepaler. Wij willen daarom bevorderen dat de verschraving in bezetting wordt gekeerd.

Doorgaande leerlijn 0-18 jaar

D66 Almere is voorvechter van een doorgaande leerlijn van 0-18 jaar. Het moet voor kinderen en jonge mensen in de stad gemakkelijker worden om van de ene opleidingsfase naar de andere door te stromen. Wij willen dan ook de ingezette lijn van de vorige collegeperiodes doorzetten: stimuleren (en mede faciliteren) van de verbinding tussen de onderwijssoorten. D66 Almere streeft ernaar dat kinderen zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Een van de voorwaarden om dit te kunnen realiseren is beter zicht krijgen op kind en gezin. Dit om vroegtijdig problemen te voorkomen of te beperken. Dat is goed voor kind en gezin en voorkomt later grote investeringen om problemen op te lossen. Om die reden streeft D66 Almere onder andere naar toegangsrecht voor alle kinderen vanaf 2 jaar op een kinderdagverblijf, bij voorkeur een kinderdagverblijf dat gekoppeld is aan een basisschool (kindcentrum). Voor de financiering wordt gebruik gemaakt van de rijksmiddelen voor- en vroegschoolse educatie (VVE), de kinderopvangtoeslag en gemeentelijke middelen. Dit toegangsrecht voorkomt bovendien segregatie. Ook wordt de kloof tussen kinderen met een lage sociaal economische status (SES) en andere kinderen beperkt.

De ontwikkelingen rond het MBO en HBO zijn daarvan goede voorbeelden: MBO leerlingen die enkele maanden kunnen proefdraaien op het HBO om te wennen aan de cultuur en VMBO leerlingen die goed voorbereid worden op de overgang naar het MBO. Dit kan op vele manieren, waarbij vooral het onderwijs zelf aan zet is, maar waarbij de gemeente hulp kan bieden. Bijvoorbeeld door docenten in de gelegenheid te stellen om kennis te maken met leerlingen en de omgeving van een andere onderwijssoort (PO-VO-MBO-HBO⁷). Dit alles om de overgang naar een andere schoolfase en het maken van een goede keuze door jongeren te bevorderen. Dit alles zal bijdragen aan vermindering van het aantal thuiszitters, minder voortijdig schoolverlaters en betere studieresultaten.

Weekendschool

D66 Almere vindt het belangrijk dat nieuwsgierige jongeren tussen 10 en 14 jaar hun toekomstperspectieven kunnen verbreden, hun zelfvertrouwen kunnen vergroten en de verbondenheid met de Nederlandse samenleving kunnen versterken. D66 Almere vindt het belangrijk dat zij kennis maken met uiteenlopende vakgebieden uit de wereld van cultuur, wetenschap en maatschappij.

D66 Almere zal zich daarom sterk maken en initiatieven ondersteunen dat meer basisscholen met het programma van een weekendschool aan de slag (kunnen) gaan. Om dat mogelijk te maken zal D66 Almere voorstellen dat de gemeente Almere een vast en langdurige onderdeel uit gaat maken van een sponsorgroep van een weekendschool.

Educatie

Naast het normale curriculum is de school ook een belangrijke plek voor educatie op allerlei levensterreinen als voeding, omgaan met (overheids)bureaucratie, lichaamsbeweging, omgaan met financiën, enzovoorts. Wij willen de ruimte daartoe uitbreiden op Almeerse scholen. In dit verband zijn wij ook een voorstander van educatieve schooltuinen onder professioneel beheer.

Buitenschools bewegen

Daarnaast gaat het ook om het stimuleren van een goede fysieke ontwikkeling van jeugdigen door een buitenschools aanbod van lichaamsbeweging. Het lopende programma 'Gezonde Jeugd in een Gezonde Stad' verdient wat ons betreft intensivering.

Schooluitval en afstroom

Schooluitval en thuis zitten is voor betrokkenen zelf en voor de samenleving een ernstig verlies. Wij willen de bestaande aanpak intensiveren. Bijvoorbeeld met onderwijskansen op latere leeftijd (t/m 27 jaar) zodat mensen die nu dreigen uit te vallen alsnog kunnen invoegen met een kwalificatie in de arbeidsmarkt. Hier hoort ook bij dat het onnodig tussentijds terugvallen naar een lager onderwijsniveau (afstroom) gericht wordt aangepakt.

D66 Almere wil extra middelen voor thuiszittersproblematiek in samenspraak met instellingen voor jeugdgezondheidszorg, leerplicht en met scholen.

Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

Maar ook met een kwalificatie is het geen gelopen race. De arbeidsmarkt vraagt soms specifieke kennis, kunde en vooral ook ervaring die alleen bij bedrijven en instellingen zelf zijn op te doen. Denk aan techniek. Optimale aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, zeker ook de Almeerse, door het onderwijs vergt investeringen. Niet alleen in lesaanbod en onderwijsopbouw, ook in het voortdurend op elkaar afstemmen van arbeidsvraag en -aanbod. Verdere verbinding tussen bedrijfsleven en onderwijs is noodzaak.

---

⁷ PO= Primair onderwijs, VO= Voorgezet onderwijs, MBO= Middelbaar Beroepsonderwijs, HBO= Hoger Beroepsonderwijs

Zwakkere leerlingen

Bijzondere aandacht verdienen leerlingen met leerproblematiek, door sociale, psychologische of ontwikkelingsfactoren. Bestaande programma's als 'Sterk in de Klas' en 'OK op School' willen wij de komende raadsperiode uitbouwen. En deze aanpak uitbreiden naar kinderopvang en voortgezet onderwijs.

Vergrijzing personeel

Een urgent praktisch probleem is de uitstroom door vergrijzing in het onderwijs: ook in Almere treden steeds meer tekorten op aan ervaren docenten, zowel in basis- als voortgezet onderwijs. De gemeente moet hierop een specifieke aanpak formuleren. D66 Almere denkt aan prikkels als bijvoorbeeld premies en huisvesting.

Integratie migranten

In termen van doelgroepen willen wij extra aandacht geven aan het snel en effectief integreren van migranten in onze samenleving via onderwijs, naast inzet op praktische zaken als huisvesting en dergelijke. D66 Almere wil inzetten op uitbreiding van taallessen en vakcursussen naast maatschappelijke educatie. D66 Almere wil specifieke aandacht voor statushouders en samen met scholen, ROC's en hogescholen onderwijs op maat aanbieden voor deze groep. Ook vluchtelingen die nog geen status hebben, moeten zo snel mogelijk Nederlands leren. Desnoods springt de gemeente financieel bij, als de middelen vanuit het Rijk hiervoor niet toereikend zijn. Zij verdienen een kans. Bovendien kunnen we op deze manier voorkomen dat nieuwkomers in de bijstand belanden; dit is behalve rechtvaardig een verstandige investering.

Huisvesting

Goed onderwijs vraagt goede omstandigheden: passende huisvesting, goed binnenklimaat en zichtbaar beheer. Ook de komende periode is er (ver)nieuwbouw aan de orde, onder andere bij De Meergronden en in Nobelhorst. We kiezen niet alleen voor duurzame maar ook voor toekomstgerichte onderwijsfaciliteiten.

Aanbod hoger onderwijs

D66 Almere wil het hoger onderwijs in Almere uitbouwen naar een compleet en hoogwaardig onderwijsaanbod, ook op het vlak van de Kunsten, waarmee Almere ook veel jongeren van buiten onze stad aan zal trekken. Almere moet een volwaardige studentenstad worden. De fundamenten en de onderste verdiepingen zijn inmiddels aangelegd, nu verder de hoogte in! Met Windesheim (HBO algemeen), Aeresgroep (HBO groen) hebben we belangrijke spelers in de stad. Daar is per 2017 ook de Flevo Campus bij gekomen, kennis- en onderzoekscentrum voor vraagstukken rond voeding in de stedelijke omgeving, een initiatief uit de koker van D66 Almere. Hier verenigen diverse (inter)nationale researchcentra en universiteiten zich, net als enige Almeerse instellingen. De Flevo Campus is daarmee een platform voor (inter)nationale contacten en het trekt instellingen en studenten van elders aan. De gemeente investeert in de uitbouw hiervan via het Fonds Verstedelijking Almere, terwijl ook partners miljoenen (gaan) investeren. Wij bepleiten hierbij studiebeurzen voor uitmuntende studenten als extra stimulering.

Associate degrees

Naast deze succesvolle ontwikkeling is het voor ons prioriteit om te komen tot een zogeheten "Almere University". In dit onderwijs heeft een breed aanbod van tweejarige Associate Degree opleidingen zijn plek gevonden. Met een beroepsgerichte kwalificatie op het niveau tussen MBO en HBO zijn veel jongeren en bedrijven erg gediend, zo leert de praktijk.

Internationaal onderwijs

Ook de doorontwikkeling van het internationale onderwijs (primair en voortgezet onderwijs voor expats) vraagt de komende jaren aandacht. Hiervoor zijn al middelen beschikbaar, maar wij verwachten een versnelling als gevolg van sterk toenemende vraag vanuit het buitenland. Gunstig voor Almere want het betekent niet alleen een sociale, economische en culturele verrijking van de stad maar ook economische impulsen door bedrijfsvestigingen. D66 Almere bepleit intensieve samenwerking en afstemming met en binnen de MRA (regulier onderwijsaanbod/aanpak op middellange en lange termijn, internationaal onderwijs voor expats, integratiegericht onderwijs voor migranten en researchinspanningen).

Stip aan de horizon

Als D66 Almere kijken we ook verder dan de komende vier jaar! Onderwijs is voor ons niet alleen van wezenlijk belang voor de ontwikkeling van huidige én komende generaties, maar breder beschouwd ook een onmisbare motor voor de doorontwikkeling van Almere naar een aantrekkelijke stad met (boven)regionale uitstraling. Daarom zetten wij in op een benadering van het onderwijs in Almere, die inspeelt op de structuur en dynamiek van Almere in de jaren 2030 en verder. Door beleid dat een bestendige afstemming mogelijk maakt tussen bevolkingsopbouw, type huishouden en opleidingsniveau enerzijds en omvang en aard van de arbeidsmarkt, culturele voorzieningen, mobiliteit en dergelijke anderzijds. Onderwijs dat straks niet alleen Almeerse mensen bedient maar ook aansprekend is voor mensen van buiten Almere. Aandachtspunten daarbij zijn met name: aansluiting op werk voor mensen op MBO-niveau, inspelen op de spreiding van laagopgeleid tot en met hoogopgeleid en op veranderende sociale behoeften en zelfstandigheid in de brede zin van het woord. Deze visie, de Human Capital Agenda Almere, is inmiddels overgenomen door de gemeenteraad als leidraad voor het verdere handelen. Wij maken daar werk van!

Wat zijn onze speerpunten

- De conciërge terug op scholen.
- Versterken doorgaande leerlijn 0-18 jaar met uitbreiding van het aantal Integrale Kind Centra.
- Versterken educatie op verschillende levensterreinen naast primaire vakken.
- Intensiveren programma's voor buitenschoolse sport en beweging.
- Intensiveren aanpak schooluitval, thuiszitters en afstroom.
- Investeren in aansluiting beroepsopleidingen (MBO) en arbeidsmarkt, via bedrijfsscholen en een voortzetting van het samenwerkingsplatform bedrijfsleven-onderwijs ('Vliegende Brigade').
- Bestaande onderwijs-jeugdarrangementen in het basisonderwijs voor zwakkere leerlingen, als "Sterk in de Klas" en "OK op School", uitbouwen. En deze aanpak uitbreiden naar kinderopvang en voortgezet onderwijs.
- Urgentieaanpak vergrijzing onderwijspersoneel: aantrekkelijkheid stad voor docenten vergroten.
- Uitbreiding mogelijkheden onderwijs voor migranten in taal, vakbekwaamheid en maatschappelijk functioneren.
- Bij nieuw- of verbouw van schoolgebouwen duurzaamheid en vereisten van toekomstige onderwijspraktijken meenemen.
- Doorontwikkeling aanbod hoger onderwijs; blijven streven naar meer soorten opleidingen in het hoger onderwijs, waaronder associate degree-opleidingen, naast het uitbouwen van bestaande instellingen.
- Studiebeurzen voor uitmuntende studenten.
- Doorontwikkeling internationaal onderwijs.
- Werken aan een toekomstbestendige doorontwikkeling van het onderwijs in Almere volgens de Human Capital Agenda Almere.
- Oprichting van een weekendschoolvestiging in Almere.

7. Almere, daar kun je je doen gelden

Waar gaat het ons om

Een stad is er niet alleen vóór inwoners. Ze wordt in onze ogen juist ook vormgegeven dóór de inwoners, álle inwoners. Wij geloven in de kracht van diversiteit. En Almere is divers: 160 nationaliteiten, 187 etniciteiten.

Ons uitgangspunt als het gaat om samenleven van uiteenlopende groeperingen met eigen culturen is vervat in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties. Gericht op verbinding, op de acceptatie van verschillen en blijven kijken naar mogelijkheden van eenieder.

Als mensen de mogelijkheid krijgen om mee te bouwen aan en mee te beslissen over hun eigen omgeving, zal de aantrekkelijkheid van en binding met die eigen omgeving groter worden. En vervolgens ook de eigen inzet om de kwaliteit van de stad in stand te houden. Daarom moeten Almeerders wat D66 Almere betreft volop de ruimte geboden worden voor eigen maatschappelijke en sociale initiatieven waarin en waarmee ze elkaar kunnen vinden. Dit moet leiden tot een vruchtbare uitwisseling. Daartoe is een soepel samenspel met het lokale bestuur een cruciale factor. Deze beweging naar ‘oprechte burgerparticipatie’ is de afgelopen jaren ingezet en moet stevig worden doorgezet. Dit kent vele dimensies: in- en meespraak van inwoners, ruimte en faciliteiten voor initiatieven en zeggenschap van inwoners op wat hun directe leefomgeving raakt. Alles in een proces van onderlinge afstemming en verdraagzaamheid. Basisvoorwaarde is vertrouwen tussen inwoner en bestuur. Gemeentelijke besluitvorming, politiek en ambtelijk, dient transparant en toegankelijk te zijn. De huidige coalitie heeft die, mede op aandringen van D66 Almere, nadrukkelijk op de agenda staan. Dat moet worden voortgezet.

Waar willen we aandacht voor

Buurt- en wijkdemocratie

D66 Almere is zoals bekend voor vormen van lokale democratie, zoals referenda. Succesvolle en duurzame invoering daarvan, zo leert de ervaring is geen kwestie van ‘revolutie’ maar van ‘evolutie’, de weg van de geleidelijkheid.

Voor D66 Almere is de buurt daarbij het startpunt, omdat daar de sociale samenhang het grootst is en daar de uitwerking van gemeentelijk beleid het meest gedeeld wordt. Daarom bepleiten wij voor de komende raadsperiode een invoeringsprogramma op dat schaalniveau (buurtbegroting, buurtconferentie, buurtreferendum en dergelijke). Op basis van wat we daarvan leren, kunnen we later opschalen naar wijkniveau. Nog weer later komen dan stadsdeel en stad in beeld.

Jeugddemocratie

Het vroegtijdig betrekken van jongeren bij de gang van zaken in de stad is voor D66 Almere een bijzonder aandachtspunt. Zij zijn net zo inwoner als een volwassene én zij zijn de beslissers van de toekomst. In dit verband pleiten wij voor het opnieuw instellen van jeugdraden voor verschillende leeftijdscategorieën. De vroegere Roefelraad voor leerlingen in het basisonderwijs kan daarbij een inspiratiebron zijn.

Afstand tussen bewoner en bestuur

We moeten blijven werken aan het verkleinen van de afstand inwoner – openbaar bestuur.

Politiek

D66 Almere vindt dat de wijze van gemeentelijke besluitvorming, met de Politieke Markt als middelpunt, toe is aan een grondige herijking. De huidige opzet dateert alweer van zo'n 15 jaar geleden en was indertijd innovatief, maar er is weer behoefte aan vernieuwing. Er lopen al diverse experimenten binnen het huidige systeem van Politieke Markt, zoals vergaderen in de wijk waar een kwestie speelt. Wij willen ook dat systeem zelf evalueren op meerwaarde voor niet alleen de kwaliteit van het debat maar ook voor de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid voor inwoners. Wij gaan er voor zorgen dat onze eigen fractie en raadsleden beter bereikbaar zijn.

Informatie en communicatie

Gemeentelijke voornemens, met name die relevant zijn voor de directe woonomgeving in een buurt of wijk, zoals rond onderhoud en beheer, moeten makkelijk vindbaar én leesbaar zijn. Dat geldt ook voor alle brieven en beschikkingen die de gemeente uitstuurt (zo'n 13% van de Almeerders is laaggeletterd!). Na- en doorvraag naar aanleiding van gemeentelijke stukken moet niet stuiten op een digitale zoekassistent 'Ally' maar op snel aanspreekbare ambtenaren (spreekuurmodel) die toegerust zijn met inhoudelijke kennis en beschikken over vaardigheden in persoonlijke, directe communicatie. Communicatie rond bezwaarkwesties ligt extra gevoelig. Wij steunen de beweging om bij behandeling van bezwaren over uitvoeringsbeslissingen zoveel mogelijk 'te horen' in een direct gesprek. Op veel plekken in de stad wordt bijvoorbeeld onderhoud gepleegd. D66 Almere vindt het van groot belang dat de bewoners meegenomen worden in de werkzaamheden. Dit kan eenvoudig door bij bouwprojecten een bord neer te zetten met daarop een uitleg van wat er gebeurt. Zo ontstaat er meer begrip waarom er bijvoorbeeld omgefietst moet worden.

D66 Almere is voorstander van het delen van openbare informatie via open data (bijvoorbeeld dynamische parkeerdata, geaggregeerde buurtinfo, maatschappelijke leegstand, WOZ data, open begroting/financiën, afvaldata, beheer openbare ruimte en open buurtinfo). Ondernemers kunnen die informatie gebruiken in hun bedrijfsvoering en burgers kunnen geïnformeerd blijven over voor hen relevante gemeentezaken.

Taal

Apart vraagstuk is dat van de taal, de begrijpelijkheid van de communicatie van de gemeente naar haar inwoners ongeacht het medium (schriftelijk, mondeling, online). Met simpel taalgebruik bereik je mensen, vooral die met een lagere opleiding en laaggeletterden, beter.

Veel gemeentelijke communicatie bestaat, vanwege de formele, juridisch-technisch betekenis ervan uit 'ambtelijk' taalgebruik, terwijl begrijpelijke taal voor een goede communicatie een dwingende opgave is. Beschikkingen, uitleg van regelgeving, toelichting in een keukentafelgesprek, beantwoording van bezwaarschriften enzovoort, moeten in voor alle Almeerders begrijpelijke taal worden aangeboden.

Wat zijn onze speerpunten

- Gericht programma voor invoering van buurt- en wijkdemocratie, met elementen van praktische ruimte voor inwoners (geld, middelen), het kenbaar maken van opvattingen en het hebben van zeggenschap op de directe eigen omgeving.
- Invoeren van jeugdraden.
- Herijking systeem van politieke besluitvorming.
- Herijking lopend beleid op publieke dienstverlening als het gaat om informatie en communicatie, met het oog op toegankelijkheid en begrijpelijkheid.

8. Almere, dat is duurzaam en zelfvoorzienend

Waar gaat het ons om

Een duurzame samenleving, in balans met onze omgeving, dat is ons ideaal. Een ideaal dat we op ieder niveau nastreven, ook op Almeers niveau. We doen en beslissen in Almere met het oog op de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen.

Zelfvoorzienendheid is hieraan gekoppeld: zoveel mogelijk lokaal produceren van energie, dat je ook lokaal gebruikt. D66 Almere ziet Almere als een stad waarbij zelfvoorzienendheid voorop staat, een stad waarbij we op langere termijn zelfs meer energie leveren dan verbruiken en waar we de afhankelijkheid qua grondstoffen, infrastructuur, voedsel en openbare ruimte van buiten het eigen werk- en leefgebied tot een minimum beperken. De Almere Principles, in 2008 door de stad omarmd en unaniem aangenomen door de voltallige gemeenteraad, biedt daar een goed uitgangspunt voor. Sinds die tijd zijn er verschillende initiatieven ontwikkeld. Circulaire economie is een speerpunt geworden in gemeentelijk economisch beleid. Innovaties in duurzame bouw en upcycling van gebruikte materialen worden nagestreefd met onder andere competities en investeringen. De opstart van de Flevo Campus en het programma 'Energie Werkt' geven gestalte aan de vergroening van onze lokale energievoorziening. Op dit pad moeten we door gaan. En liefst in een hogere versnelling, want de problematiek is urgent. Ondertussen behoudend aan kwaliteit wat er is. Zo is D66 Almere sterk voor een stringent behoud van de ecologische- en groene structuur in en rond Almere en bepleiten wij waar mogelijk uitbreiding daarvan.

Waar willen we aandacht voor

Afval en reststoffen

Voor D66 Almere is afval grondstof, en daarmee dus potentieel kapitaal en arbeid voor onze inwoners. Wij zijn voor het tot stand brengen van een zogeheten Grondstoffenrotonde in Almere op basis van aanzetten als het Upcycle Perron in Haven. Een integrale keten van bedrijfsactiviteiten gericht op het verwerken van afval/reststoffen tot nieuwe producten. Een circulair economische bedrijvigheid die de toekomst heeft, maar ook werk biedt aan met name laaggeschoolden en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Ook een goed gescheiden aanlevering van afval en reststoffen is van belang. D66 Almere is er een groot voorstander van dat de vervuiler betaalt en mensen die goed scheiden en weinig afval hebben, hiervoor worden beloond. Het doel is om naar zo min mogelijk afval per persoon te gaan en het gemeentelijke doel van maximaal vijftig kilo restafval per bewoner in 2020 te halen. Daarbij zetten wij in op een lagere afvalstoffenheffing. Wij blijven ons hiervoor inzetten.

Energie

Duurzame energieopwekking vergt innovatie wil het rendabel zijn en enige omvang verkrijgen. Dat is nodig voor daadwerkelijke, effectvolle toepassing. Hetzelfde geldt voor optimaal gebruik van beschikbare energie in de sfeer van wonen, ondernemen en vervoer.

D66 Almere wil dit blijven stimuleren via innovatie van technologie (bijvoorbeeld rond mini-windturbines en zonnecollectoren) en stimulering van alternatieve warmtebronnen, individueel en collectief (aangesloten op Almeers warmtenet). Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan de inzet van biomassa en geothermie. We willen daarbij dat lokaal 'groen' opgewekte energie ook lokaal wordt opgeslagen voor distributie binnen de wijk zelf.

Wij willen het lopende programma 'Energie Werkt' uitbreiden en intensiveren. Zo zijn er nog veel (platte) daken te benutten voor plaatsing van zonnepanelen. In de ogen van D66 Almere moet de

gemeente juist in deze tijd van energietransitie een sterke regierol invullen en zowel haar inwoners als ondernemingen (financieel) stimuleren en faciliteren bij initiatieven die verduurzaming ondersteunen. Daarbij denken wij aan buurtprojecten en inwonersinitiatieven voor duurzaam gebruik en beheer van de openbare ruimte.

D66 Almere was, is en blijft tegenstander van schaliegaswinning.

Mobiliteit

Wij zijn voor een forse uitbreiding van het netwerk aan laadpalen voor elektrische auto's én elektrische fietsen.

Almere is in de basis een fietsvriendelijke stad met meer dan 200 km aan fietspaden: het gemeentelijk beleid moet er op gericht zijn dat het fietsgebruik wordt gestimuleerd door een goed berijdbare en veilige infrastructuur (verkeersveilig, veilig in de stille, donkere uurtjes) en voldoende stallingsmogelijkheden in de openbare ruimte naast de bewaakte stallingen bij stations. Er is per 2018 een nieuwe meerjarige OV-vervoerconcessie van kracht. D66 Almere zal scherp monitoren in hoeverre deze bijdraagt aan het afremmen van de gemotoriseerde, fossiel aangedreven, mobiliteit binnen de stad.

Het wagenpark van de gemeente wordt wat D66 Almere betreft zo spoedig mogelijk omgezet naar elektrisch.

Stedelijke voedselvoorziening

Er zijn mondiaal belangrijke ontwikkelingen rond stedelijke voedselvoorziening. Almere kan daarbij aansluiten door mogelijkheden tot stadslandbouw in en rond Almere aan te jagen. Een invalshoek daarbij is bijvoorbeeld het bestaand onroerend goed aanpassen naar productiecapaciteit voor agricultuur, horizontaal (met name daken) en verticaal (wanden). Een andere is het hernieuwd stimuleren van volks- en moestuinen. Uiteraard zal de Flevo Campus als centrum van onderzoek naar stedelijke voedselvoorziening hier de komende jaren belangrijke bijdragen aan gaan leveren.

Bestuurlijke aanpassingen

In het beleid kunnen er altijd nieuwe stimulansen voor verduurzaming worden ingebouwd. D66 Almere is voor verlaging van leges op duurzame bouw, zoals ook gerealiseerd voor leges bij grootschalige energieprojecten. En wij bepleiten een meldpunt 'vieze regels' (regelgeving die belemmerend is voor verduurzaming). D66 Almere pleit verder voor het aanleggen van de benodigde toekomstgerichte infrastructuur voor het opladen aan huis en bij bedrijven van elektrische auto's en de mogelijkheid hiervoor standaard op te nemen in de bouwverordening.

Bewustwording

Allerlei maatregelen ter bevordering van duurzaamheid en zelfvoorzienendheid zullen niet goed van de grond komen als er onvoldoende draagvlak is onder de Almeerders. Dit draagvlak is er al zeker, maar kan wat ons betreft nog beter.

D66 Almere pleit, naast het voortzetten van het Almere-breed gerichte programma 'Growing Green Cities', voor een grote rol van het onderwijs, niet alleen in het regulier agrarisch onderwijs. De resultaten en mogelijkheden van de Flevo Campus moeten breed worden uitgedragen als het gaat om wat daar onderzocht wordt en wat dat oplevert. Ook pleiten wij voor voorbeeldwerking: een voorbeeld is de ecologische school in Nobelhorst. Op dat soort 'iconen' willen wij zo nodig extra investeren.

Natuur

Almere kenmerkt zich door haar inrichting met veel groen en water. Iets wat Almeerders zeer waarderen en een vestigingsmotief is voor velen. Dat moet uiteraard behouden blijven en waar

mogelijk verdiept in kwaliteit. Dat betekent ook inzetten op nieuwe mogelijkheden van natuurrecreatie op plekken als de Noorder- en Lepelaarplassen, stadslandgoed De Kempphaan, de parken in de stad en andere locaties. Natuureducatie is daar onlosmakelijk mee verbonden. De bestaande middelen daarvoor via instellingen als Stad en Natuur moeten minimaal in stand blijven, zo mogelijk uitgebreid. D66 Almere is sterk voorstander van behoud van groen- en watervoorzieningen, met aandacht voor de zogenaamde ecologische- en groene hoofdstructuur in en rond Almere.

Wat zijn onze speerpunten

- Behoud en uitbreiding ecologische- en groene hoofdstructuur.
- Toewerken naar een Grondstoffenrotonde binnen de eerste helft van het volgende decennium.
- Intensiveren en uitbreiden programma 'Energie Werkt'; daarbij nieuwe facetten van duurzaam energieverbruik betrekken (zoals: lokale energieopslag) en meer aandacht voor buurtprojecten.
- Uitbouwen netwerk van laadpunten voor elektrisch rijden.
- Verlagen leges op duurzame bouw.
- Instellen van een meldpunt 'vieze regels'.
- Duurzaamheid een ruime plek geven in de onderwijsprogramma's van scholen.
- Voorbeeldwerking benutten (zoals ecologisch schoolgebouw, e-wagenpark gemeente).
- Bevorderen natuurrecreatie en -educatie.

9. Almere, een regionale stad

Waar gaat het ons om

In dit verkiezingsprogramma hebben we het over Almere in haar diverse facetten. Maar Almere is natuurlijk meer dan de stad en haar inwoners zelf: haar betekenis ligt in belangrijke mate ook in de wisselwerking met haar omgeving. Almere heeft de opdracht vanuit het Rijk een regionale functie te vervullen. Hierbij zijn voor honderden miljoenen euro's aan meerjarige investeringsafspraken gemaakt. En Almere hééft ook veel regionale potentie. Almere ligt centraal in Nederland én centraal in het regionale gebied van de Noordvleugel/ Flevoland/Utrecht met miljoenen inwoners. Geografisch wordt ze omsloten door gebieden met belangrijke activiteiten in de agro- en aquacultuur, industrie, dienstverlening en logistiek. Bestuurlijk is er met name via de Metropoolregio Amsterdam (MRA) toegang tot internationale netwerken op het vlak van bedrijvigheid en kennisontwikkeling. Dat geeft onze jonge stad groeikansen!

Zo maakt de centrale ligging, met de nabijheid van Schiphol (straks ook Schiphol Airport Lelystad) en nabije zeehavens, plus onze letterlijke ruimte, ons sterk als logistiek knooppunt. De ligging en ruimte, plus de ontvankelijkheid van een jonge nieuwe stad voor het experiment, biedt daarnaast kansen voor (door)groei van de circulaire economie binnen onze stad. Maar ook tot het verstevigen van onze positie als een centrum voor wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling rond vraagstukken op het vlak van (stedelijke) voeding, gezondheid en milieu. Ook bieden onze ligging en ruimte kansen voor (door)ontwikkeling van recreatieve en sportvoorzieningen met regionale betekenis. Een andere kans die onze ligging natuurlijkerwijs biedt, is die van vernieuwende stadsontwikkeling. We kennen al een grote verscheidenheid aan woonmilieus te midden van een divers landschap. De toekomstige Floriadewijk kan een uithangbord worden voor de stad van de toekomst: architecturaal aansprekende vernieuwende woningbouw, duurzaam, kennisintensief (Flevo Campus, figuurlijk én letterlijk een campus), invlechting van voorzieningen voor recreatie, sport en cultuur in de stedelijke infrastructuur. Ten slotte is er de regionale betekenis van het stadscentrum als aantrekkelijk winkelgebied dat in de praktijk nog altijd groeimogelijkheden blijkt te hebben.

Waar willen we aandacht voor

Voortbouwen

Het is in de komende periode zaak resultaten uit het recente verleden vast te houden en hierop voort te bouwen. Er zijn vele aanzetten zoals het Gezondheid en Welzijn Instituut Almere, de Flevo Campus, de Kustzone Poort, het Nieuwland, het Almeers Kenniscentrum voor Talent, het Rondje Weerwater, de vernieuwing stadshart en stationsomgeving, de verbreding A6 etc.

D66 Almere wil hier de komende raadsperiode weer vol op inzetten. Aandachtspunten zijn daarbij voor ons:

- Mobiliteit (kijk naar ons beroep op Den Haag voor een Nachtnet waarin ook knooppunten als Schiphol en de noordelijke steden zijn opgenomen, het naar voren halen van de IJmeerverbinding (met rechtstreekse verbindingen naar Amsterdam Sloterdijk/Westpoort en Het Gooi), het benutten van waterverbindingen voor verkeer en economie.
- Het aantrekken van een museale voorziening met internationale uitstraling (de ontwikkeling van het 'Nationaal Depotmuseum' is in samenwerking met de Provincie een optie).

- De ontwikkeling van een 'Grondstoffenrotonde' (hergebruik; dit biedt arbeidskansen voor met name lager opgeleiden).
- Het versterken van hoger en internationaal onderwijs.
- Het intensiever vermarkten van Almere via Almere City Marketing (reputatie is een belangrijke voorwaarde voor groei) ook in relatie tot de Floriade, en op het vlak van winkelen, vertier, cultuur en evenementen, het transformeren van het Topsportcentrum (met Almere Kenniscentrum Talent) tot regionaal/landelijke faciliteit voor (top)sport, het realiseren van een groot openlucht zwembad in het Weerwater et cetera.

Metropool Regio Amsterdam (MRA)

De groei van Almere, kwantitatief én kwalitatief, vraagt natuurlijk ook mensen en middelen van buiten de stad. Belangrijk is daarbij ook het aantrekken van expats en buitenlandse bedrijfsvestigingen, ter (verdere) internationalisering van onze stedelijke samenleving, cultuur en economie. Bevolkingsgroei (gebalanceerd naar opleidingsniveau en bevolkingssamenstelling) vestiging van bedrijven, ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid, (her)leiden van toerismestromen et cetera. Al dat soort zaken kan niet op eigen houtje. Het vraagt intensieve samenwerking en afstemming met omringende publieke en niet publieke partijen, gericht op wederzijds voordeel van de deelnemende partijen.

In dit verband is vooral de MRA voor ons als D66 Almere altijd van essentieel belang geweest, want hier liggen de sterkste verbanden met de meeste betekenis voor Almere: ondernemen, wonen, werken en recreëren. Burgers en bedrijven trekken zich hierbij van gemeentegrenzen niet veel aan. Daarom werken de MRA-partners vanuit een gedeelde visie aan een krachtige, innovatieve economie, snellere verbindingen en voldoende en aantrekkelijke ruimte voor wonen, werken en recreëren.

D66 Almere ziet in de samenwerking in de MRA een goede mogelijkheid om al deze doelstellingen op een duurzame en verantwoorde wijze te realiseren. De bundeling van krachten zorgt voor een betere afstemming en een snellere besluitvorming.

De MRA is inmiddels een serieus samenwerkingsverband geworden mét een vastgestelde Actie Agenda t/m 2020 die goed aansluit bij de belangen van onze inwoners en de afspraken over de groeiopgave van Almere. Hiertoe behoren ook thema's als woningbouw, bereikbaarheid, werkgelegenheid en de Floriade; aan de uitbreiding naar een 'sociaal' deel van deze agenda wordt gewerkt. Op langere termijn kan de MRA van een convenant-samenwerking doorgroeien naar een bestuurlijke eenheid met een eigen belastingdomein. Voorwaarde is wel dat de samenwerking voldoende is uitgediept én dat vanuit Den Haag overheveling van belastingen op regionale basis wordt mogelijk gemaakt.

Wat zijn onze speerpunten

- Realiseren nieuwe woonmilieus, met name ook voor middelbaar en hoger opgeleiden.
- Investeren in faciliteiten met regionale uitstraling (sport, recreatie, cultuur, onderwijs en research, winkelen).
- Uitdiepen samenwerking in MRA-verband op divers vlak: (internationaal) onderwijs, bereikbaarheid, economische ontwikkeling, research, bevolkingsgroei, duurzaamheid, city marketing).
- Inzetten van Floriade als regionaal evenement met internationale betekenis en allure.

10. Almere, stad van de Floriade

Waar gaat het ons om

In de Floriade van 2022 komen veel van de onderwerpen samen die hiervoor langs kwamen. Als zodanig is het *evenement Floriade* drager van een veel breder en verstrekkender *ontwikkelingsproces van Almere*. Het is een uniek megaproject dat ook de komende jaren vol in de (politieke) schijnwerpers zal staan. Daarom voegen wij dit thema toe aan ons verkiezingsprogramma.

Het evenement Floriade is op zich een tijdelijk gebeuren. De gevolgen voor de dynamiek in de stad, de (recreatieve) economie van Almere en vooral ook voor de gemeentefinanciën worden verschillend ingeschat en zijn onderwerp van lokale strijd. Voor D66 Almere zit hier echter niet het grootste belang van het verhaal.

D66 Almere is optimistisch over wat het evenement zelf kost en opbrengt, wij geloven in een positieve business case met ook positieve effecten op de lokale economie en arbeidsmarkt (ook voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt). En wij zijn positief over de beheersbaarheid van risico's rond het evenement.

Veel belangrijker is voor ons echter dat een eventueel verlies op het evenement niet opweegt tegen de structurele positieve effecten op de ontwikkeling van onze stad voor en na de Floriade. Op vele terreinen. In de economie, in het netwerk van (inter)nationale contacten, in de versterking van de kennis- en onderwijsinfrastructuur, in de verduurzaming en zelfvoorzienendheid van de stad, in de weg- en spoorinfrastructuur, in de versterking van de regionale betekenis van het stadscentrum en het Weerwater, en *last but not least* in de duurzame en aansprekende stadswijk Floriade zelf. Maar ook in minder zichtbare zaken als de identiteit en trots van Almere, de bekendheid en reputatie van Almere (inter)nationaal, en versterking van de aantrekkelijkheid van de stad, ook voor hoger opgeleiden. De vele activiteiten in de aanloop en tijdens, maar ook ná de Floriade, zullen een grote stimulans geven aan het lokale midden- en kleinbedrijf, en dus ook aan de lokale arbeidsmarkt. Maar het betekent ook een grote stimulans voor de dynamiek van de stad als geheel (levendigheid, cultuur, horeca, bezoek en verblijf van niet-Almeeders).

Dáárvóór doen we het, dáárvóór wil D66 Almere de Floriade.

Waar willen we aandacht voor

Inwoners

De Floriade is er ook voor de Almeeders. D66 Almere pleit voor intensivering van de inspanningen om inwoners via communicatie te betrekken bij de aanloop naar de Floriade en tijdens het evenement zelf. Toegang tot het evenement moet voor iedere Almeerder aantrekkelijk en haalbaar gemaakt worden, ook voor mensen met een kleine beurs.

Bestuur

De gemeente werkt aan de voorbereidingen volgens het door de raad goedgekeurde Masterplan. Daaraan is een realistische risicobeheersing gekoppeld. Snel na de verkiezingen wordt een en ander opnieuw geijkt. Niettemin is er bij delen van de bevolking onzekerheid. De gemeentelijke bestuurders moeten daarom wat D66 Almere betreft open en transparant zijn als het gaat om zaken als risicobeheersing, organisatie, financiering, samenwerking met private en publieke partners,

terreinvulling van het Floriadegebied met zijn effecten op de leefbaarheid van direct aanwonenden, en vormen van betrokkenheid van inwoners. Rekening houdend met wat er leeft onder de Almeerders.

Aanjagen

'Growing Green City' gaat over: 'feeding, energizing, greening en healthyng the city', ontwikkelingen met betrekking tot stadslandbouw, duurzame energie, vergroening en gezondheid; in vorige hoofdstukken kwam dat al ter sprake. Voortdurende initiatieven, innovaties en experimenten door inwoners en bedrijfsleven (ook van buiten Almere) op het vlak van duurzaamheid en zelfvoorzienendheid zijn continu aan de orde. Zoiets ondersteunt de noodzakelijke ontwikkelingsgang naar een toekomstvast Almere als het gaat om duurzaamheid en zelfvoorzienendheid.

Het evenement Floriade is hierin een essentiële factor, zowel in termen van inspiratie als van een effectief podium in 2022. Juist waar mondiaal het besef van urgentie van 'groene steden' sterk toeneemt, neemt de betekenis van deze Floriade, en de potentiële belangstelling er voor, navenant toe.

Tweede essentiële factor is het hebben of creëren van 'platforms' waarop vernieuwing wordt aangejaagd. De Flevo Campus, Het Gezondheids- en Welzijns Innovatiecentrum Almere, de 'groene campus' van de Aeresgroep en de Floriade Werkplaats voor ondernemers zijn daar belangrijke voorbeelden van. Dat kan allemaal op het terrein van de Floriade en in de rest van de stad, in verbinding met het bedrijfsleven in het bestek van de internationaal erkende Nederlandse topsectoren: Gezondheidssector (Health, Life Sciences), tuinbouw-, landbouw- en voedingssector (Horticulture, Agro & Food). Door cluster- en kennisvorming worden talenten op een breed terrein benut. Dit wordt tastbaar doordat minimaal vier grote onderzoekclusters in Almere actief zijn en vooral ook in de daaruit voortvloeiende bedrijvigheid en werkgelegenheid. Almere wordt daarmee erkend binnen het economische beleid van het Rijk als een belangrijke plek voor wetenschappelijk praktijkonderzoek en daaraan gerelateerde bedrijvigheid en werkgelegenheid. Met als bijzonderheid duurzame en ook commercieel effectieve oplossingen voor Nederlandse en internationale maatschappelijke voedselvraagstukken. Betrokkenheid van lokaal en regionaal bedrijfsleven is voor ons van primair belang, naast natuurlijk landelijke en internationale inbreng. Derde essentiële factor betreft voorbeeldgebieden als 'levend praktijkvoorbeeld'. Oosterwold biedt hier bij uitstek kansen naast andere gebieden als bijvoorbeeld de westkant van Poort, en natuurlijk later ook de Floriadewijk.

D66 Almere wil deze factoren maximaal benutten. Bestaande en nieuwe of aanvullende initiatieven zullen wij in die geest bevorderen en steunen. Specifiek aandachtspunt is daarbij de 'triple helix', de relatie kennisontwikkeling/onderwijs-bedrijfsleven-overheid. Daarnaast willen wij bevorderen dat vanuit kennisclusters een vertaling wordt gemaakt naar opleidingen en kansen op de arbeidsmarkt van scholieren van het MBO en HBO. Daar past de ambitie bij van een verdubbeling van de instroom van studenten in de voedselopleidingen van onder andere AERES Hogeschool en Groenhorst. De Innovatieklas Food en de Veldacademie spelen daarbij wat ons betreft een belangrijke rol, ook door de inzet van studenten in praktijkgerichte opdrachten en door commerciële start ups, die daaruit voortkomen.

Imago

De Floriade, en wat daaruit voortvloeit in de stad, biedt een unieke kans op het neerzetten van een profiel dat de bekendheid, aantrekkelijkheid en reputatie van Almere (inter)nationaal vestigt. Almere kan zijn imago een boost geven richting 'groen, vooruitstrevend, modern, dynamisch'.

D66 Almere is voor het versterken van de city marketing inspanningen en het betrekken daarbij van de plannen rond de Floriade.

Wat zijn onze speerpunten

- Betrekken van inwoners bij de aanloop naar de Floriade en tijdens het evenement.
- Toegankelijkheid evenement voor Almeerders garanderen.
- Open en transparante voorbereiding, rekening houdend met wat er leeft onder Almeerders.
- Aanjagen van directe en indirecte meerwaarde van de Floriade als evenement op de ontwikkeling van Almere.
- Versterken city marketing.

Financiën

Hiervoor hebben we het uitgebreid gehad over onze ambities voor de komende jaren. Zonder toereikende financiële middelen kunnen we echter geen resultaat boeken.

Als D66 Almere zijn wij van oudsher onwrikbaar voorstander van een solide financieel fundament onder het gemeentelijk beleid: sluitende begrotingen, geen ongedekte uitgaven (en indien structureel dan ook daarvoor structurele inkomsten) en een stevige buffer achter de hand voor slechte tijden. Tegelijkertijd willen wij de inwoners zo min mogelijk belasten en zijn wij dus tegen lastenverzwaring en, indien begrotingstechnisch mogelijk, op specifieke onderdelen zoals de afvalstoffenheffing voor lastenverlichting.

Waar zit financiële ruimte?

Lopende begroting

Uiteraard zullen veel zaken van wat in de hoofdstukken hiervoor is aangestipt kunnen meelopen in bestaande begrotingsposten, met name als het gaat om voortzetting en om aanscherping van beleid.

Overigens zijn wij er voor om jaarlijks de hele gemeentebegroting te doen doorvorsen op verborgen speling ("lucht": onbenutte posten, overschatte ruimte in budgetten en dergelijke).

Verbetering begroting⁸

Wij verwachten voor de komende raadsperiode een structurele verbetering in de begroting, na magere jaren vooral als gevolg van de economische crisis. Hier spelen twee zaken met name een rol:

- *Extra baten vanuit Rijk*
Inkomsten fluctueren uiteraard, zo ook die van het Rijk, onze belangrijkste bron van inkomsten. Afgezien van de gebruikelijke indexvergoeding geldt daar ook het principe "trap op trap af". Dat wil zoveel zeggen dat als de Rijksoverheid bezuinigt dat voor wat betreft de reguliere afdrachten aan de gemeenten automatisch wordt verdisconteerd. En vice versa. Nu er ook landelijk meer ruimte in de Rijksfinanciën gloort mag verwacht worden dat Almere daar naar verhouding van mee zal gaan profiteren. Een scherpe raming hiervan is nu niet te geven.
- *Winstnemingen uit grondexploitaties*
In de voorbije raadsperioden is vanwege de economische crisis ernstig ingeteerd op de reserves om tot sluitende begrotingen te komen. Het vet is van de botten. Inmiddels lijkt het tij te keren en nemen de inkomsten weer toe. De grondverkoop gaat weer omhoog, na een jarenlange diepe terugval, met name door een zich herstellende woningmarkt. In 2017 en 2018 worden zo'n 1.000 woningen meer gebouwd dan eerder verwacht in de meest optimistische inschattingen. Daarnaast is de voorbije jaren bewust in forse mate afgeschreven op grondposities (totaal voor zo'n 235 miljoen) waarmee er een gezonde basis is gelegd voor de grondexploitatie in de komende jaren.

---

⁸ Op moment van schrijven loopt er een 'Bestuursopdracht Financiën' die de reserve- en schuldpositie van de gemeente nader analyseert, als ook mogelijkheden onderzoekt voor meer efficiëntie in het apparaat en inkomstenverhoging, en die de "beïnvloedbare ruimte" in kaart brengt (waar liggen uitgaven vast, waar is speelruimte). De resultaten worden in het najaar verwacht.

De laatste jaren zijn de begrotingen sluitend gemaakt door bijstorting uit reserves. Ook in 2017 zal dat nog het geval zijn. Maar naar de laatste inzichten (algemene dienst en grondbedrijf tezamen) zal er vanaf 2018 een structureel overschot in de begroting gaan ontstaan oplopend naar zo'n 2 miljoen structureel in 2020⁹. Dat betekent dat, naast incidentele wensen die met incidenteel (tijdelijk) geld worden gefinancierd vanuit reserves dan wel tijdelijke begrotingsoverschotten, er ook enige ruimte gaat ontstaan voor structurele wensen. Maar let wel, er is óók geld nodig voor het weer op voldoende sterkte brengen van de reserves en het aflossen van schulden. De reservepositie van Almere is sinds 2009 van ca. 400 miljoen teruggelopen naar zo'n 275 miljoen eind 2016, terwijl de schuldpositie (kort- en langlopend) van zo'n 500 miljoen in 2009 is opgelopen naar 636 miljoen eind 2016.

D66 Almere is voor een verstandige besteding van beschikbare middelen in de komende jaren: verder investeren in de stad én het opkrikken van reserves en terugbrengen van schulden. De precieze verhouding daartussen zal jaarlijks steeds weer maatwerk zijn.

Fonds Verstedelijking Almere

Naast jaarlijks weerkerende inkomsten (als Gemeentefonds, doeluitkeringen Rijk en Provincie, en lokale belastingen) is er het Fonds Verstedelijking Almere¹⁰ dat de komende 20 jaar vele honderden miljoenen beschikbaar stelt voor de doorgroei van Almere tot een toonaangevende stad in de regio met een hoog voorzieningenniveau.

Voor de planperiode 2017 t/m 2021 is zo'n 87 miljoen ingeboekt voor investeringen in het stadscentrum en het Weerwater, in onderwijs en research, in toerisme en recreatie en cultuur, in duurzaamheid en in vernieuwend wonen. Insteek is duurzaamheid en zelfvoorzienend zijn. Bij de begrotingen wordt door de raad over de jaarprogramma's besloten. Aan het eind van de komende raadsperiode zal er een nieuwe investeringstranche aan de orde komen voor de volgende planperiode 2022-2026 van naar verwachting ruim 100 miljoen.

Externe subsidies

De gemeente ontvangt subsidies vanuit Rijk, Provincie en EU. Met name van Rijk en Provincie betreft dat jaarlijks weerkerende uitkeringen op basis van vastgesteld beleid voor een scala van reguliere programma's variërend van bijstand en volwassenenonderwijs t/m verkeer en vervoer. Hier zijn we afhankelijk van andermans beleid waarop we alleen indirecte invloed kunnen uitoefenen via lobbywerk. Ter indicatie: in 2016 ging het om zo'n 110 miljoen.

Daarnaast ontvangt de gemeente ook EU-subsidies die meer specifieke programma's betreffen. Hier is wel speelruimte voor eigen 'nieuw' beleid en kan directe acquisitie op basis van EU-regelgeving lonend zijn. Ter indicatie: in 2016 telde dat op tot zo'n anderhalf miljoen.

EU-gelden zijn een potentieel belangrijke bron als het gaat om specifieke investeringen en wij vinden het dan ook belangrijk dat die maximaal worden benut, in samenwerking met de Provincie die een actieve acquisitie voert in Brussel. Als het rendeert om ambtelijke capaciteit hiervoor te vergroten doen we dat.

Co-financiering

Het is praktijk om bij maatschappelijke investeringen een aanvullende bijdrage te vragen van betrokken partners uit maatschappelijke sectoren en het bedrijfsleven. Dan kan het gaan om

---

⁹ Verwacht mag worden dat het economisch herstel, en de positieve weerslag daarvan op de grondexploitaties, zich verder zal doorzetten. Waarmee de inkomstenkant van de gemeente zich verder zal verbeteren. Hier houden wij ons vast aan de actuele inzichten.

¹⁰ Gevoed vanuit Provincie plus Rijk en Gemeente zelf door met name grondverkoop in Oosterwold.

substantiële inbreng in de vorm van geld of bijdragen met een geldelijke waarde zoals capaciteit en materiële inzet. Extra investeringskracht dus. En niet te vergeten, in veel gevallen is nadien verdere inbreng van partners op termijn denkbaar via nadere investeringen, exploitatie of onderhoud.

Ter indicatie: in de nu aflopende raadsperiode is tot op heden sprake van zo'n 11 miljoen aan incidentele aanjaaggelden met percentages aan co-financiering per project variërend van zo'n 20 tot 35%. Bij investeringen van het Fonds Verstedelijking Almere in 2016 is gemiddeld zo'n 25% aan diverse vormen van co-financiering gerealiseerd.

Ook in de komende raadsperiode wil D66 Almere weer inzetten op stimuleringsregelingen waarbij sprake is van co-financiering.

Waar zoeken we de bekostiging van onze ambities?

Onderstaand het kader dat wij zullen hanteren in de financiële verantwoording van onze ambities. Ook de ambitie om onze financiële positie weer op orde te brengen waarbij wij uitgaan van landelijke normen dienaangaande.

Afwegingskader

Speerpunt	Doorlopende begrotingsposten	Incidenteel overschot begroting	Structureel overschot begroting	Fonds Verstedelijking Almere	Externe subsidies	Co-financiering	Overig
<i>Speerpunt 1</i>							
<i>Speerpunt 2</i>							
<i>Speerpunt 3</i>							
....							
....							
....							
<i>Versterken financiële positie</i>							

Slotwoord

Almere en D66

Lokale politiek staat voor veel mensen vaak op afstand. Helaas, want de lokale politiek gaat over zaken die iedere Almeerder raken. De stad wordt in alle opzichten gemaakt door de mensen, maar de gemeente heeft een overkoepelende positie en speelt een onmisbare rol namens alle Almeeders, regulerend en voorwaardenscheppend. D66 is als sociaal-liberale partij overtuigd van de kracht van samenwerking vanuit de samenleving zelf op basis van onderling vertrouwen. En ziet tegelijkertijd ook de meerwaarde van de lokale overheid daarbij om dit te bevorderen. Daarom melden wij ons ook deze keer bij de kiezer voor een mandaat.

Hiervoor hebben wij onze inzet voor Almere de komende jaren weergegeven.

Duidelijk mag zijn dat voor ons “verkiezingsbeloften” geen kale opsomming is van losse punten maar dat ze passen in een visie en ambitie op de vraagstukken en uitdagingen waar Almere voor staat. Op basis daarvan wil D66 Almere verder met het bouwen aan onze stad. Op gedegen wijze, met oog voor financiële soliditeit. En met een integrale benadering.

D66 Almere bestaat uit gepassioneerde en politiek ervaren Almeeders die graag aan hun visie en ambities gestalte geven, namens de kiezer!

Lijst met afkortingen

ACM	Almere City Marketing
AKT	Almere Kenniscentrum Talent
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
EDBA	Economic Development Board Almere
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MRA	Metropoolregio Amsterdam
OMALA	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere
OV	Openbaar Vervoer
PGB	Persoonsgebonden budget
PO	Primair onderwijs
RRAAM-afspraken	Rijk, Regio, Amsterdam, Almere en Markermeer
VO	Voortgezet onderwijs
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Colofon

Verkiezingsprogramma commissie

Rob van de Kamp
Erik Kunst
Ton Lesscher
George van Overbeeke
Marinus Overheul

Tekst en redactie

Rob van de Kamp
Ton Lesscher
George van Overbeeke

Eindredactie en opmaak

Ton Lesscher

Fotografie

D66
D66 Almere

Contact met de afdeling?

E-mail info@d66almere.nl
Twitter [@D66Almere](https://twitter.com/D66Almere)
Facebook [/D66Almere](https://www.facebook.com/D66Almere)

almere.d66.nl

